

2018/19

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA  
3º NIVEL ED. PRIMARIA  
CEIP A MAÍA

## ÍNDICE

1-INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	4
METODOLOXÍA XERAL.....	5
AVALIACIÓN .....	6
MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	6
2- OBXECTIVOS DE ETAPA .....	7
3 - ÁREA DE LINGUA GALEGA PARA O TERCEIRO NIVEL. ....	8
3.1    OBXECTIVOS DA ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA 3º EP .....	8
3.2--  CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS .....	9
3.3  ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS .....	13
3.4  METODOLÓXIA A UTILIZAR NA ÁREA.....	16
3.5  CRITERIOS DE AVALIACIÓN .....	20
3.6  MÍNIMOS ESIXIBLES .....	23
3.7  RECURSOS DIDÁCTICOS.....	24
4- ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS PARA O TERCEIRO NIVEL.....	25
4.1  OBXECTIVOS DA ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS 3.º EP .....	25
4.2  CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS.....	26
4.3  - ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS.....	30
4.4  CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS .....	32
4.5-CRITERIOS DE AVALIACIÓN .....	32
5-AREA DE CIENCIAS SOCIAIS.....	34
5.1  OBXECTIVOS DA ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS.....	34
5.2  CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS.....	35
5.3-ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS.....	41
5.4  CRITERIO METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS .....	43
5.5- CRITERIOS DE AVALIACIÓN .....	43
6.-AREA DE MATEMÁTICAS.....	46

6.1-OBJETIVOS DEL AREA .....	46
6.2 CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS.....	47
6.3 CRITERIOS DE EVALUACIÓN .....	48
7- ÁREA DE CIENCIAS NATURAIS .....	49
7.1 OBXECTIVOS.....	49
7.2 - CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	50
7.3 –METODOLOXÍA.....	50
7.4- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	50
8- RECURSOS PARA A AVALIACIÓN DAS UNIDADES.....	129
9- TEMPORALIZACIÓN.....	130
10-DIRECTRICES E INSTRUMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL.....	130
11- ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E OS REFORZOS PARA LOGRAR A DITA RECUPERACIÓN. ....	133
13- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	137
14- ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR .....	138

# 1-INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Esta programación vai dirixida aos alumnos e alumnas do 3º nivel do CEIP A Maía de Bertamiráns.

As características do alumnado de 3º a nivel **cognitivo, motor e afectivo**, según Piaget son as seguintes:

## A nivel cognitivo

No 3º nivel apreciase una estabilidade do crecemento cerebral; Os alumnos/as comezan a aplicar o razoamento lóxico. A capacidade de atención é maior, aparecendo as nocións da conservación da materia, do peso e do volumen. Nesta etapa consolídase a representación mental do corpo. Cabe sinalar a grande curiosidade dos rapaces/zas desta idade.

## Aspectos motores

O ritmo de desenvolvemento estabilízase e os cambios estruturais son menores. O crecemento en altura é rápido, morfoloxicamente están moi proporcionados. Hai una mellora no sensorial e neurolóxico e a coordinación óculo-manual crece mellorando a coordinación motora.

## Ámbito afectivo

É unha época na que o afán de aventuras, o atrevemento, o entusiasmo, a diversión e a reflexión predominan e fainos moi sensibles a capacidade de aprender.

Como dixemos ao principio esta programación vai dirixida ao alumnado de 3º que neste caso está dividido en tres grupos:

3º A- 24 alumnos/as

3º B- 23 alumnos/as

3º C- 25 alumnos/as

Entre estes alumnos cabe destacar os seguintes datos:

Reciben apoio de AL: 1 (media sesión), 1 ( 2 sesións)

Reciben apoio de PT: 1 ( unha sesión)

Repiten: 0

Alumnado de Valores Sociais e Cívicos: 38

Alumnado de Relixión: 34

As titoras deste grupo son:

3ºA- M<sup>a</sup> Inmaculada Rodríguez Maceira

3ºB- Ana Herránz González Botas ( coordinadora de nivel)

3ºC- M<sup>a</sup> José ramos Sánchez

## METODOLOXÍA XERAL

Os métodos pedagóxicos serán adaptados ás características do alumnos/as, favorecerán a capacidade de aprender autónomamente e en equipo, promovendo a creatividade e o dinamismo, integrando recursos de tecnoloxías da información e comunicación na aprendizaxe.

Practicaremos os seguintes” principios metodolóxicos”:

-Comezar por ensinar **no nivel do alumnado**.

-Ensino adaptado aos **diferentes ritmos de aprendizaxe**.

-**Aprendizaxe significativa**, mediante a relación das actividades coa vida real partindo das experiencias que posúe .Realizaranse actividades que lles permitan relacionar o aprendido coas novas aprendizaxes.

-**Estratexias de motivación** mediante a observación dos intereses dos alumnos e os factores positivos para o seu progreso.

-Organización do traballo **individual e en grupo**.

-**Deseño de actividades motivadoras**.

-**Emprego da biblioteca** para fomentar o gusto pola lectura.

-Estratexias de **comprensión e expresión oral** así como **de comprensión escrita** para acadar una completa competencia comunicativa.

-**O rol do profesor e do alumno** cambian.O do profesor/a non será soamente o de facilitar información senón que participará e axudará nas actividades.

O alumnado será parte activa na súa propia aprendizaxe,expresando opinión, gustos e sentimentos. Haberá máis autonomía e menos dependencia dos profesores/as.

## **AVALIACIÓN**

A avaliación será continua e abranguerá todos os elementos do proceso de ensino-aprendizaxe. Terá como finalidade básica a detección de dificultades, a fin de darlles resposta e reaxustar a programación se fose necesario.

### **PORCENTAXES:**

As cualificacións do alumnado de 3º calcularanse en función das seguintes porcentaxes:

- Exames : 50%
- Traballos na aula : 25% - Traballos de casa: 10%
- Actitude/comportamento : 15%

## **MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE**

Despois de valorar os resultados da avaliación inicial leváronse a cabo as seguintes actuacións dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, ritmos e estilos de aprendizaxes do alumnado:

-Apoios na aula polas mestras deste nivel e polas especialistas de música e educación física. Cada titora ten contemplado no seu horario horas semanais de apoio para reforzar a lecto-escritura e o razoamento matemático( ver PXA)

-Apoios polos especialistas de PT, AL.

## 2- OBXECTIVOS DE ETAPA

A Educación Primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza nun mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres, e a non-discriminación de persoas con discapacidade.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua castelá e, se a houber, a lingua cooficial da comunidade autónoma, e desenvolver hábitos de lectura.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas, e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, das ciencias sociais, da xeografía, da historia e da cultura.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- l) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas, e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- m) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- n) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar xeitos de comportamento que favorezan o seu coidado.

- ñ) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.
- o) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- p) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galegas.

## **3 - ÁREA DE LINGUA GALEGA PARA O TERCEIRO NIVEL.**

### **3.1 OBXECTIVOS DA ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA 3º EP**

1. Comprender discursos orais e escritos máis extensos e complexos que no ciclo anterior, ampliando os temas de interese, mantendo a atención e unha actitude crítica.
2. Diferenciar as ideas esenciais das accesorias.
3. Analizar os aspectos sinxelos do texto (estrutura do discurso, vocabulario, intención, etc.).
4. escoitar, reproducir e representar expresións da linguaxe oral tradicional (adiviñas, cancións, contos, trabalinguas, etc.).
5. Expresarse oralmente e por escrito axeitadamente en situacións formais e informais, ampliando os contextos e interlocutores coñecidos e descoñecidos.
6. Representar e recitar textos orais coa articulación, a entoación e o ritmo axeitados, de forma comprensiva e expresiva.
7. Utilizar correctamente as estruturas lingüísticas básicas.
8. escoitar e relatar experiencias presentes e pasadas, respectando os aspectos normativos da lingua.
9. Expresar con claridade, ordenadamente e mediante os mecanismos de cohesión necesarios: vivencias, ideas, observacións, sentimentos, etc.
10. Elixir as formas de comprensión e expresión axeitadas á situación e á intención comunicativa.



11. Valorar e aceptar as achegas propias e as dos demais, respectando as normas do intercambio comunicativo.
12. Producir textos escritos propios da vida social da aula, como consolidación do sistema lecto-escritor para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades (normas, fichas, postais, anuncios, carteis...), de acordo coas características propias destes textos.
13. Comprender textos do ámbito escolar, producidos con finalidade didáctica ou de uso social (descricións, instrucións e explicacións), para aprender e para informarse, comparando, clasificando, identificando e interpretando os coñecementos e as informacións para ampliar as aprendizaxes.
14. Utilizar, de xeito dirixido, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación e os diferentes tipos de bibliotecas (de aula e de centro), mostrando respecto polas súas normas de funcionamento, coa finalidade de obter información e modelos para a composición escrita.
15. Producir textos escritos propios da vida social da aula, como consolidación do sistema lecto-escritor para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades (normas, fichas, postais, anuncios, carteis...) de acordo coas características propias destes textos.
16. Utilizar os coñecementos de lecto-escritura para a comprensión de textos e o intercambio de experiencias e sentimentos.
17. Comprender textos literarios de xéneros diversos axeitados en canto a temática e complexidade e iniciarse nos coñecementos das convencións específicas da linguaxe literaria.
18. Coñecer os diferentes usos sociais, analizando o seu emprego como vehículo de valores e prexuízos clasistas, racistas, sexistas, etc., co fin de introducir as autocorreccións pertinentes.
19. Utilizar a lingua para destacar os valores das diferentes culturas do ámbito.
20. Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.
21. escoitar, reproducir e representar expresións da linguaxe oral tradicional (adiviñas, cancións, contos, trabalinguas, etc.) e valorar estas expresións como un feito cultural enriquecedor.
22. Utilizar a lingua oral e escrita como instrumento de aprendizaxe e planificación de actividades cada vez máis complexas, utilizando diferentes recursos.

### **3.2-- CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS**

Na área de Lingua Galega e Literatura incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

### ***Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía***

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade situacións cotiás contendo elementos matemáticos. Así mesmo, ofrece a posibilidade real de utilizar a actividade matemática en contextos variados para poder desenvolver así a utilización da linguaxe como instrumento para poder comunicarse e expresarse a diferentes niveis.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Xerar criterios persoais acerca da visión social sobre a estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

### ***Comunicación lingüística***

Debido ao carácter da área, trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da lingua. Será unha prioridade dotar o alumnado de estratexias que favorezan unha correcta aprendizaxe e que lle aseguren un manexo efectivo nas situacións cotiás e en diferentes contextos nos que se encontre.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Gozar coa lectura.
- Expressar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.

- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

### ***Competencia dixital***

Dende esta área faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Na área de Lingua Galega e Literatura adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

### ***Conciencia e expresións culturais***

Esta competencia nos pode dar unha visión diferente dende a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións dende códigos artísticos.

- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

### ***Competencias sociais e cívicas***

Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse dende o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

### ***Sentido de iniciativa e espírito emprendedor***

Será necesario iniciar o alumnado en adestrar diferentes habilidades de emprendemento como unha forma de consolidar as diferentes ferramentas para comunicarse.

Neste caso, os descritores que cómpre adestrar son:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Encontrar posibilidades no ámbito que outros non ven.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou proxectos.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

### ***Aprender a aprender***

Nesta área vese a necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia son:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

## **3.3 ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS**

Bloque 1: Comunicación oral: falar e escoitar.

- Comprensión e valoración de textos orais sinxelos procedentes da radio, da televisión ou da internet, con especial incidencia na noticia, para obter información xeral, específica e relevante, sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e elaboración dun breve resumo.
- Uso de documentos impresos, dixitais e audiovisuais para obter información relevante para realizar tarefas de aprendizaxe.
- Comprensión e produción de textos orais sinxelos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase).
- Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas, respectando as opcións e opinións de quen fala e sen interrupcións inadecuadas.
- Participación e cooperación nas situacións comunicativas (expresións espontáneas, informacións, conversas reguladores da convivencia, discusións ou instrucións), con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (petición e quendas de palabra, mantemento do tema, respecto ás opinións e opcións lingüísticas das demais persoas, posturas e xestos adecuados).

- Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais: entoación, ritmo e xestualidade.
- Produción de textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación social coa axuda de modelos sinxelos e en situacións de simulación.
- Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.
- Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.
- Uso, de forma xeral, dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
- Comparación de textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.
- Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.

## Bloque 2: Comunicación escrita: ler.

- Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social (normas, regras de xogo, etc.).
- Comprensión de información xeral en textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas webs infantís), con especial incidencia na noticia, localizando informacións destacadas en titulares e subtítulos.
- Comprensión de información relevante en textos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (descricións, instrucións e explicacións).
- Integración de coñecementos e de informacións procedentes de diferentes soportes para aprender e contrastar información, identificando e interpretando os datos que se transmiten mediante sinxelos gráficos e ilustracións.
- Subliñado e resumo da información relevante dun texto sinxelo adecuado ao seu nivel.
- Iniciación ás estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).
- Uso dirixido das tecnoloxías da información e das bibliotecas para obter información e modelos para a lectura.
- Lectura persoal, silenciosa e en voz alta, de textos sinxelos en galego adaptados á idade e aos intereses das alumnas e dos alumnos.
- Uso da biblioteca respectando as súas normas de funcionamento e valorándoa como fonte de información e de ocio e participación en actividades literarias.
- Valoración das normas de funcionamento da biblioteca como recurso para acceder facilmente a información moi variada e manter un ambiente agradable de traballo e lecer.
- Mantemento adecuado da súa biblioteca persoal.

- Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación e de lecer.
- Desenvolvemento da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.

### Bloque 3: Comunicación escrita: escribir.

- Uso das estratexias de planificación, de textualización e revisión como partes do proceso escritor.
- Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (diálogos, plans, instrucións...), de acordo coas características propias de cada tipoloxía.
- Composición de textos de información sinxelos, característicos dos medios de comunicación social, sobre acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia, en situacións reais ou simuladas.
- Producción de textos relacionados co ámbito académico para comunicar información (resumos, descrições, explicacións...).
- Creación de textos sinxelos con intención informativa utilizando a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.
- Uso guiado de programas informáticos de procesamento de textos.
- Utilización de elementos gráficos e paratextuais sinxelos, para facilitar a comprensión (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía).
- Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica.
- Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención, de reelaboración da información e dos coñecementos e de expresión creativa.

### Bloque 4: Coñecemento da lingua.

- Uso e identificación intuitiva de terminoloxía moi elemental nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados, oración, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes e formas verbais.
- Uso das normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos.
- Transformación de enunciados, mediante inserción, supresión, cambio de orde, segmentación e recomposición, para xulgar sobre a gramaticalidade dos resultados.
- Comparación de estruturas sintácticas elementais para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.
- Inserción e coordinación de oracións como instrumento na mellora da composición escrita.

- Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións, en relación coa composición de textos.
- Uso do dicionario, en papel ou electrónico, de xeito guiado.
- Identificación de palabras compostas e derivadas, de sinónimos de antónimos e palabras polisémicas básicas, en relación coa comprensión e coa produción de textos.
- Valoración da lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.
- Comparación entre aspectos das linguas que coñece ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos en lingua galega, recoñecer as posibles interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.

#### Bloque 5: Educación literaria.

- escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.
- Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.
- Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses do alumnado.
- Lectura guiada e expresiva de textos narrativos da literatura infantil en diversos soportes.
- Lectura guiada de poemas, de relatos e de obras, recoñecendo as características dalgúns modelos.
- Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.
- Dramatización e lectura dramatizada de situacións de textos literarios.
- Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), especialmente aquela en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.
- Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas.
- Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.

### 3.4 METODOLÓXIA A UTILIZAR NA ÁREA

En concreto, na área de Lingua Galega e Literatura:



Debemos ter en conta que cada alumno parte dunhas fortalezas individuais que hai que seguir desenvolvendo. Estas fortalezas axudarannos a que todo o alumnado chegue a comprender aqueles contidos que necesita adquirir para alcanzar os obxectivos de aprendizaxe que pretendemos.

Nesta área os alumnos iníciase no desenvolvemento das habilidades da linguaxe, por iso, deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o **traballo en grupo colaborador** como unha forma de adestrar a capacidade empática de poñerse no lugar doutras persoas e saber expresar en función do contexto e a intención comunicativa o que pode suceder en situacións reais e cotiás.

Os contidos da área de Lingua Galega están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a **contexto real**. Será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e se poida aplicar a proxectos reais próximos ao alumnado.

### **Comunicación oral: falar e escoitar.**

Obsérvase que o alumnado de 3º nivel ten dificultades para escoitar e pedir un turno de palabra. Por tanto durante o primeiro trimestre traballarase hábitos: solicitar información, falar sobre un tema e que non se interrumpa...

Posteriormente, realizaranse exercicios máis específicos como toma de notas, localizar información, comprender consignas... E realizaranse lecturas dramatizadas, exposicións, recitados...., ante os compañeiros.

En calquera caso, todos os exercicios se realizarán previamente de forma oral antes de pasar á escritura.

### **Comunicación escrita: Ler**

A lectura traballarase da seguinte maneira:

#### *a) Antes da lectura:*

- Proponer hipóteses de lectura, deducións antes de pasar aos textos (análise das ilustracións, deseño editorial...).

- Lectura expresiva pola profesora, a veces con erros para favorecer a atención do alumno, ou ben escoita dun CD.

#### *b) Durante a lectura:*

- Lectura individual e silenciosa previa a calquera actividade de lectura expresiva.
- Tratamento do vocabulario.
- Cuestionario de preguntas relativas ao contido dos textos, para comprobar o seu grao de seguimento.
- Análise dos textos (personaxes, marco, estrutura, tempo histórico da narración...).

*c) Despois da lectura:*

- Busca da idea principal, elaboración de resumos, formulación e resposta de preguntas (preguntas de resposta literal; preguntas para deducir; preguntas de elaboración persoal...)

**Comunicación escrita: escribir**

- Producción escrita de textos para completar, engadir finais, reescritura segundo diversos criterios.
- Producción de textos escritos en distintos formatos e respectando a tipoloxía de cada xénero. Potenciar a divulgación destes textos (murais, foros, revista escolar, libros viaxeiros...)
- Actividades que desenvolvan a creatividade e o pensamento diverxente, que formen lectores críticos e que desenvolvan a afectividade.

Partindo das estratexias de lectura, comprenderán a estrutura de diferentes tipos de textos, polo que posteriormente se pasará á expresión escrita. É dicir, sempre se partirá dun modelo e se buscará que o que haxa que escribir teña un significado para o alumno. En primeiro lugar, realizarán un borrador que posteriormente será pasado a limpo. Con iso preténdese fixar estruturas gramaticais e ortografía. Potenciarase sempre a revisión dos traballos antes de entregalos, así coma o uso do dicionario. Deste xeito, realizaranse textos:

- *Narrativos*: contos, noticias, cartas, felicitacións...
- *Descritivos*: definicións, folletos, explicacións...
- *Creativos*: poemas, rimas, ditos, refráns, adiviñas, trabalinguas e cómics...
- *Expositivos*: traballos sobre un tema, esquemas, apuntes, fichas, biografías...
- *Instrutivos*: consignas, instrucións, receitas, mensaxes...

## Coñecemento da lingua.

Polo que se refire ao tratamento do **vocabulario**, partindo do campo semántico das lecturas, programaranse actividades nas que se utilice sistematicamente o léxico traballado: exercicios de sinónimos, de antónimos, familias de palabras, completar oracións... Un dos exercicios que se realizará a partir das lecturas serán os resumos. Procurarase que utilicen nestas producións o vocabulario traballado.

Por outra parte, realizaranse os exercicios sistemáticos que aparecen no libro de texto. Pero, en calquera caso, fomentarase o uso do dicionario e acostumarase a deducir o significado polo contexto no que aparece unha palabra.

En canto á **ortografía**, a copia de enunciados sen cometer ningunha falta será un obxectivo primordial. Se hai erros, subliñarase a palabra mal escrita en cuestión e eles mesmos buscarán o fallo.

Debido ao abstracto da ortografía e a motivación que para o alumnado supón o uso de ordenadores, realizaranse exercicios de ortografía ben co encerado dixital ( no caso de poder conseguilos, xa que as aulas deste ciclo no dispoñen deste material) ou ben con ordenador da aula de informática.

Estudarase unha determinada regra e programaranse exercicios sistemáticos de aplicación da norma. Como exercicio final, realizarase o ditado que se corraxirá individual ou colectivamente; poráselle unha nota que se plasmará nunha gráfica para que eles observen a posible evolución. Iso si, antes da realización dos ditados, haberá uns exercicios de preparación que ademais reforzarán conceptos traballados: identificar e escribir palabras segundo a súa categoría gramatical; cambiar o tempo verbal; formar palabras derivadas; escribir sinónimos e antónimos; formar oracións con palabras de especial dificultade pola súa grafía...

Por outra banda, o estudo de conceptos gramaticais debe estar ao servizo do gusto pola oración ben construída. Realizaranse exercicios sistemáticos, pero tamén neste aspecto se fomentará a creatividade mediante a transformación de pequenos textos; así, asemade, contribuirase a fixar estruturas.

Un exercicio posterior será a creación de producións escritas utilizando os conceptos gramaticais adquiridos.

## Educación literaria

Debe estar baseada na importancia da lectura de obras literarias como fonte de información e aprezo pola nosa literatura.

Lévase a cabo mediante a lectura diaria ( 25 minutos ) de libros de distintos xéneros literarios escollidos polo alumnado os días de lectura individual e polo profesorado , os días de lectura colectiva. Ambas dúas lecturas faranse de forma alterna ao longo da semana.

## AGRUPAMENTOS

A nivel de gran grupo realizaranse lecturas, audicións...O contexto será o da clase, aínda que se programarán actividades para ser expostas na aula.

En pequeno grupo realizaranse sinxelos traballos de investigación e actividades TIC, procurando unha heteroxeneidade para que os máis avanzados axuden aos que van por detrás.

O traballo individual será o primordial. Nun principio, as actividades serán comúns, pero programaranse outras para os que necesiten de reforzo ou, no seu caso, unha ampliación dos contidos.

## 3.5 CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. Comunicación oral: falar e escoitar.

1. Comprender textos orais sinxelos dos medios de comunicación, extraendo o sentido global e información específica.
2. Utilizar os documentos audiovisuais como instrumento de aprendizaxe.
3. Comprender e producir textos orais sinxelos, propios do uso cotián ou do ámbito académico.

4. Manter unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos demais.
5. Participar nas diversas situacións de interacción oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.
6. Amosar interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.
7. Elaborar textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación.
8. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.
9. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.
10. Usar, de forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
11. Comparar textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.
12. Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral.

## Bloque 2. Comunicación escrita: ler.

1. Comprender, buscar, localizar e seleccionar información explícita en textos sinxelos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis).
2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de sinxelos gráficos e ilustracións.
3. Realizar o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo e resumir o seu contido.
4. Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.
5. Utilizar de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.
6. Ler, en silencio ou en voz alta, textos sinxelos en galego, adaptados á súa idade e aos seus intereses.
7. Usar as bibliotecas de aula, e de centro, respectando as normas básicas de funcionamento, e participar en actividades literarias.
8. Ter interese por ter unha biblioteca propia.
9. Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.
10. Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.

### Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

1. Usar as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.
2. Producir textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir e resumir, emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.
3. Elaborar textos do ámbito académico para comunicar información.
4. Elaborar textos sinxelos que combinen a linguaxe verbal e a non verbal.
5. Usar de xeito guiado programas informáticos de procesamento de textos.
6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos.
7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.

### Bloque 4: Coñecemento da lingua.

1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento na mellora do uso da lingua.
2. Aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.
3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como unha sintaxe elemental nas producións orais e escritas.
4. Recoñecer e empregar conectores básicos.
5. Usar o dicionario en papel ou electrónico, de xeito guiado.
6. Identificar palabras compostas e derivadas, así como sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas, para comprender e producir textos.
7. Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.
8. Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que coñece ou está a aprender para reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega, recoñecer as posibles interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.

## Bloque 5: Educación literaria.

1. escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos sinxelos, procedentes da literatura galega en xeral, e da literatura galega popular en particular.
2. Ler textos e obras en galego adaptadas á idade e en diferentes soportes.
3. Identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados.
4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir de modelos sinxelos.
5. Participar activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.
6. Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente aquela en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.
7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.

### 3.6 MÍNIMOS ESIXIBLES

- Utiliza a lingua galega en situacións cotiás sinxelas.
- Comprende o sentido global dun texto.
- Distingue os elementos esenciais dun texto literario(protagonista, personaxes...).
- É capaz de distinguir e de resumir a idea principal dun texto.
- Le con fluidez e entonación axeitadas.
- Mantén unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos demais.
- Amosa interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.
- Usa, de forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
- Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo e resume o seu contido.
- Escribe textos sinxelos nos que utiliza oracións con sentido completo.
- Usa de xeito guiado programas informáticos de procesamento de textos.
- Usa o dicionario en papel ou electrónico, de xeito guiado.

- Comprende, busca, localiza e selecciona información explícita en textos sinxelos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis).
- Amosa certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese.
- Identifica palabras compostas e derivadas, así como sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas, para comprender e producir textos.
- Utiliza regras ortográficas básicas do seu nivel.
- Aplica de forma xeral os signos de puntuación: uso do punto ,signos de interrogación e exclamación e a coma nas enumeracións.
- Recoñece as estruturas básicas (suxeito, predicado, sustantivos, adxectivos e verbos).
- Identifica as formas verbais nos tempos : presente, pasado e futuro.
- Separa sílabas diferenciando a sílaba tónica das átonas e clasifica palabras tendo en conta o seu número de sílabas.
- Identifica o xénero literario ao que pertencen uns textos dados.

### 3.7 RECURSOS DIDÁCTICOS

- O CD-Audio que acompaña o libro do alumno.
- Libro dixital.
- Dicionario de lingua (Dicionario Xerais de Primaria).
- Actividades de ampliación elaboradas polas titoras: ditados, fichas, actividades noutros blogues...
- Murais ortográficos.
- Biblioteca de aula e do colexio.
- Recursos fotocopiados da Proposta didáctica.
- Actividades interactivas do noso blogue.

**Non detallamos a área de Lingua Castelá nos apartados anteriores porque usaremos os mesmos criterios.**



## 4- ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS PARA O TERCEIRO NIVEL

### 4.1 OBXECTIVOS DA ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS 3.º EP

1. Elaborar unha imaxe realista dun mesmo atendendo ás características físicas e á personalidade
2. Realizar tarefas que permitan a autoconciencia emocional, a expresión das emocións e o respecto polas motivacións e intereses persoais.
3. Tomar conciencia dos propios sentimentos negativos para canalizar as emocións, superar os problemas e desenvolver un maior autocontrol.
4. Proceder de forma reflexiva antes de actuar sopesando os pros e os contras das súas accións
5. Xerar situacións que promovan a responsabilidade, a iniciativa persoal e accións creativas que posibiliten a consecución dos obxectivos propostos.
6. Valorar os dereitos dos nenos referidos á axuda e á protección destes explicando condutas que aseguren o cumprimento destes dereitos e resaltando a igualdade de dereitos de nenos e nenas en situacións reais do contexto social.
7. Participar en actos comunicativos diversos que permitan expresar abertamente ideas, sentimentos, intereses e/ou necesidades considerando ás persoas que o rodean sen renunciar aos seus propios dereitos.
8. Coñecer elementos da paralinguaxe, como a dicción, o ton e a actitude corporal, e a súa función dentro da comunicación, e apreciar a relación que hai entre a comunicación verbal e a non verbal durante calquera acto de comunicación.
9. Participar en discusións que permitan explicar e entender ideas e opinións persoais, escoitando de forma activa antes de responder os demais.
10. Realizar dinámicas de *role-playing* nas que se ofrezca a oportunidade de empatizar coas actitudes, os sentimentos e as reaccións dos demais, afrontando diversas respostas emocionais.

11. Valorar e respectar as diferenzas individuais intentando comprender e tolerar diversas maneiras de actuar ante unha mesma situación.
12. Tomar conciencia da importancia das relacións entre os compañeiros, as aprendizaxes que xeran e os vínculos de afecto que se establecen.
13. Participar en actividades mostrando sensibilidade cara aos estados de ánimo e intereses dos demais.
14. Traballar en equipo utilizando o diálogo e estratexias de medición para resolver conflitos, coñecer as persoas e favorecer a interdependencia positiva do grupo.
15. Resolver conflitos que se dan na vida cotiá, expresando as nosas demandas de forma pacífica e asertiva.
16. Identificar e respectar as normas que rexen a convivencia no contexto escolar e local.
17. Entender e apreciar a solidariedade social como medio de axuda e mellora do benestar familiar e escolar.
18. Planificar actividades que promovan o uso adecuado de bens naturais e a conservación do medio.
19. Analizar situacións e normas básicas de mobilidade vial para evidenciar as causas e as consecuencias dos accidentes de tráfico.

## 4.2 CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS

*Na área de Valores Sociais e Cívicos.*

### ***Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía***

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade elementos e razoamentos matemáticos para enfrontarse a aquelas situacións cotiás que os precisan. Así mesmo, esta competencia ofrece a posibilidade de empregar o razoamento lóxico, analizar e axuizar a partir de conflitos, resolución de problemas e xuízos morais, os problemas sociais e históricos.

Os descritores que podemos traballar serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no ámbito natural e das repercusións para a vida futura.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

### ***Comunicación lingüística***

Para o bo desenvolvemento desta competencia nesta área, será decisivo o fomento da lectura a través de libros e de fragmentos escollidos para comentar na aula así como de material audiovisual con dúas finalidades:

- ✓ Mellorar a comprensión lectora e mellorar a adquisición de destrezas para a expresión escrita.
- ✓ Adquirir identidade sobre o que significa unha sociedade cívica para favorecer o coñecemento dos valores, os dereitos e os deberes destacados nos dereitos humanos...

Os descritores que podemos utilizar serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Disfrutar coa lectura.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e claro calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros en diversas situacións comunicativas.

**Competencia dixital**

Desenvolver a competencia dixital desde esta área axudaranos a manexar ferramentas que posibiliten o acceso ao coñecemento e á vez nos ensine o seu uso responsable; a devandita competencia favorecerá dous tipos de traballo: autónomo e participativo, nos que se fomentará a identidade persoal e a relación interpersoal respectivamente desde unhas bases sólidas nas que poidan empezar a xerar os seus propios criterios sobre situacións reais da sociedade na que viven.

Na área de Valores Sociais e Cívicos podemos adestrar os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

**Conciencia e expresións culturais**

A través desta competencia e desde esta área, posibilitase a adquisición de pautas sociais e cívicas persoais, interpersoais e interculturais para participar dunha forma eficaz e construtiva en sociedades cada vez máis diversificadas.

Os descritores que podemos adestrar nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e do cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

**Competencias sociais e cívicas**

A área de Valores Sociais e Cívicos pídennos que se facilite a construción da identidade individual e se potencien as relacións interpersoais para favorecer a convivencia de acordo con valores cívicos socialmente recoñecidos, polo que esta competencia fomentará todos aqueles aspectos que lle axuden ao alumnado a formarse como persoas e cidadáns participativos na mellora e no desenvolvemento dunha sociedade democrática. Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución española.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

### ***Sentido de iniciativa e espírito emprendedor***

O sentido de iniciativa e espírito emprendedor beneficiará o alumnado, xa que se iniciará no autoconhecimento a distintos niveis para poder desenvolver diferentes habilidades que o leven a tomar iniciativas emprendedoras que faciliten a asunción da complexa convivencia social propiciando valores de interdependencia positiva, cooperación de acordo cos valores, os dereitos e os deberes da sociedade na que se desenvolven.

Neste caso, os descritores que se poderían adestrar serían:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.

- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

### ***Aprender a aprender***

A competencia de aprender a aprender favorece a forma en que o proceso de ensino-aprendizaxe se vai consolidando no alumnado. As metodoloxías empregadas nesta área estarán relacionadas co traballo de investigación, de forma que a participación e a implicación do alumnado sexa real así como o recoñecemento e a aceptación das normas sociais e de convivencia.

Nesta área insistirase na relación entre o progreso persoal e o académico xa que iso supoñerá unha das bases para que se inicien na construción do seu propio proxecto persoal de vida.

Os descritores que poderíamos utilizar para adestrar esta competencia serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos e pasos necesarios no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.

## **4.3 - ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS**

Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa.

O autoconceito. A autodescrición física e da personalidade. A identificación das propias emocións e sentimentos. A autoconciencia emocional. A expresión de emocións. A autoanálise comprensiva e tolerante.

O autocontrol. A tolerancia á frustración. A canalización das emocións. O afrontamento de sentimentos negativos.

A responsabilidade. A iniciativa persoal. As accións creativas. A consecución de logros. A asunción dos propios actos.

Os deberes e os dereitos da persoa. A Declaración dos Dereitos do Neno: axuda e protección. A universalidade dos dereitos do neno. A igualdade de dereitos de nenos e nenas no contexto social. A correspondencia entre dereitos e deberes. A valoración argumentada de situacións en relación cos dereitos do neno.

## Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais.

As habilidades de comunicación. A libre expresión de sentimentos e pensamentos. O uso dos elementos da paralinguaxe: dicción, ton, actitude corporal. A interacción da comunicación non verbal e verbal.

O diálogo. A argumentación das ideas e das opinións persoais. O respecto da expresión das opinións de persoas. As características da boa escoita.

A empatía. A afinidade. A compenetración.

O respecto e a valoración do outro. A valoración do respecto aos demais. A identificación de diferentes maneiras de ser e actuar, a súa comprensión e valoración.

## Bloque 3: A convivencia e os valores sociais.

As habilidades sociais. Os estados de ánimo e intereses dos demais. As iniciativas de participación. A participación respectuosa. O traballo en equipo. A interdependencia. O que caracteriza a relación de amizade.

As normas de convivencia. As normas de convivencia no contexto local.

A resolución do conflito. A expresión aberta e directa das propias ideas e opinións. As estratexias pacíficas de resolución de conflitos.

Os valores sociais. A solidariedade co grupo e a conciencia social. A participación no benestar da clase. A explicación dos dilemas morais.

O respecto e a conservación do medio. O uso responsable dos bens da natureza.

A educación vial. A valoración das normas de mobilidade vial. As causas e as consecuencias dos accidentes de tráfico.

## 4.4 CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS

Os alumnos han de formarse na reflexión e a vivencia dos valores ao longo de toda a Educación Primaria; para iso, deberán formarse no respecto dos dereitos humanos e Das liberdades fundamentais e prepararse para asumir unha vida responsable nunha sociedade libre e tolerante coas diferenzas.

Polo que as tarefas a realizar estarán pensadas desde a teoría das intelixencias múltiples como posibilidade para que todo o alumnado chegue a adquirir todos aqueles aspectos que necesitan para poder desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida.

Nesta área, os alumnos iníciáanse no desenvolvemento da estimulación do pensamento crítico, a asimilación de valores, na toma de decisións desde xuízos morais e resolución de problemas polo que deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o traballo en grupo colaborador como unha forma de adestrar as diferentes habilidades para desenvolver a capacidade de crear espazos de convivencia pacífica, democrática cuns valores socialmente recoñecidos.

Os contidos da área de Valores Sociais e Cívicos están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a contexto real; será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

## 4.5-CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa.

1. Formar unha imaxe axustada dun mesmo, das súas características e posibilidades, desenvolvendo a autoestima e a independencia emocional.
2. Desenvolver o autoconhecimento e o respecto dos propios intereses e motivacións participando nos traballos de equipo.
3. Canalizar as emocións e buscar o benestar persoal a través do diálogo interno.
4. Reflexionar sobre as accións, identificando vantaxes e inconvenientes dunha decisión antes de tomala e xerando iniciativas e alternativas persoais.
5. Coñecer o carácter universal dos dereitos do neno e comprender a importancia dos dereitos dos nenos e das nenas relativos á axuda e á protección, realizando unha valoración razoada de condutas en relación á protección destes dereitos.

Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais.



1. Practicar unha comunicación aberta e directa, expresando os propios intereses e necesidades e tendo en conta as outras persoas sen renunciar aos propios dereitos.
2. Saber escoitar antes de responder entendendo e aceptando as opinións dos demais.
3. Comprender as actitudes, os sentimentos, os problemas e as reaccións dos outros, poñéndose no seu lugar e afrontando de modo adecuado as súas respostas emocionais.
4. Adoptar unha actitude positiva ante as diferenzas individuais, identificando diferentes maneiras de actuar ante unha mesma situación, comprendéndoas e tolerándoas.
5. Apreciar as relacións entre compañeiros, valorando as aprendizaxes que orixinan e a posibilidade que ofrecen de establecer vínculos de afecto.

### Bloque 3: A convivencia e os valores sociais.

1. Mostrar iniciativas de participación respectando os estados de ánimo e os intereses dos demais.
2. Practicar a resolución de conflitos reflexiva e dialogante comprendendo que a mediación é unha vía pacífica de afrontar os conflitos, que axuda a dialogar coas persoas, comprendelas, aceptalas e chegar a acordos con elas.
3. Explicar con respecto os intereses e as necesidades, sen renunciar aos propios dereitos, entendendo que a asertividade se basea nunha comunicación adecuada.
4. Coñecer e respectar as normas de convivencia no ámbito local.
5. Comprender a correlación entre dereitos e deberes, valorando situacións reais en relación cos dereitos do neno e respectando a igualdade de dereitos de nenos e nenas no contexto social.
6. Valorar a solidariedade e contribuír ao benestar da familia e da clase comprendendo e apreciando a vida en sociedade e a interculturalidade.
7. Realizar un uso responsable dos bens da natureza, comprendendo e interpretando sucesos, analizando causas e predicindo consecuencias.
8. Valorar as normas de mobilidade vial, analizando as causas e as consecuencias dos accidentes de tráfico

## 4.6 RECURSOS DIDÁCTICOS

Suxerimos o uso dos materiais seguintes:

- Vídeos, cancións, contos.
- Encerado tradicional ou dixital.
- Folios ou cartolinas pequenas e grandes.
- Lapis de cores e rotuladores.
- Tesoiras e pegamento.
- Reprodutor de CD e música variada.
- Posits.

## 5-AREA DE CIENCIAS SOCIAIS

### 5.1 OBXECTIVOS DA ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS

1. Desenvolver o interese pola busca de información utilizando tanto a lectura como as TIC.
2. Resolver de forma cooperativa experiencias sinxelas guiadas por preguntas que debe de responder utilizando a observación, instrumentos habituais e rexistros claros.
3. Coñecer os principais astros do sistema solar.
4. Coñecer as características básicas da Terra e os seus movementos.
5. Identificar as capas da Terra e nomear algunhas das súas características.
6. Identificar os movementos da Lúa e as súas fases. Coñecer as súas características.
7. Iniciar en hábitos de orientación e nocións espaciais. Nomear e identificar os puntos cardinais.
8. Coñecer as características dun plano e un mapa.
9. Coñecer os diferentes gases que compoñen o aire. Nomear algunhas das súas características.
10. Coñecer e identificar diferentes fenómenos atmosféricos e as súas causas.
11. Coñecer os diferentes estados da auga na natureza.
12. Coñecer os cursos de auga, identificando tipos de augas (subterráneas e superficiais).
13. Coñecer tipos de paisaxe, identificar os seus elementos e nomear as súas características.
14. Tomar conciencia do ámbito familiar do que forma parte e coñecer os valores que fundamentan a vida en familia.

15. Recoñecer, apreciar e valorar a súa pertenza a uns grupos sociais e culturais determinados (barrio, localidade, comunidade autónoma, etc.), con características e trazos propios (normas de comportamento, costumes, valores, lingua, cultura, etc.).
16. Coñecer as manifestacións culturais populares do contorno máis próximo.
17. Situar e representar espacialmente os elementos máis significativos do ámbito local e autonómico.
18. Desenvolver unha actitude de respecto cara ás características e trazos propios doutros grupos, rexeitando calquera tipo de discriminación.
19. Identificar o impacto dalgunhas actividades humanas no medio natural e social, distinguindo nelas o positivo do negativo. Recoñecer e describir algunhas das actuacións máis visibles no seu contorno (edificios, coches, parques, etc..) e expresar a súa opinión sobre os aspectos positivos e negativos destas intervencións.
20. Coñecer as normas básicas como peóns e usuarios de transporte.
21. Identificar as características dos produtos naturais e os produtos elaborados.
22. Identificar as actividades dos diferentes sectores produtivos.
23. Situar unidades temporais básicas (pasado, presente e futuro) nos acontecementos da historia propia.
24. Coñecer as unidades do tempo histórico (anos, décadas, século, milenio, idade).
25. Coñecer o concepto de historia.
26. Coñecer algúns acontecementos e restos da Prehistoria e a Idade Antiga de Galicia.

## **5.2 CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS**

### *Descrición do modelo competencial.*

Traballar por competencias na aula supón unha reflexión e unha reconfiguración dos contidos desde un enfoque de aplicación que permita o adestramento destas. As competencias non se estudan, nin se ensinan, adéstranse. Para iso, xeraremos tarefas de aprendizaxe onde favorezamos nos alumnos a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Tratar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é inabarcable polo que cada unha se estrutura en indicadores, grandes piares que permiten describirla dun xeito máis preciso. Podemos encontrar entre tres e seis indicadores por competencia.

O indicador segue sendo aínda demasiado xeral, polo que o descompoñemos no que chamamos descritores da competencia que “describen” ao alumno competente neste ámbito. Por cada indicador encontraremos entre tres e seis descritores redactados en infinitivo.

En cada unidade didáctica concretaremos o descritor en desempeños competenciais redactados en terceira persoa de presente indicativo. O desempeño será o aspecto concreto da competencia que poderemos adestrar e avaliar de xeito explícito na unidade, será concreto e obxectivo e indícanos que debemos adestrar e observar nas actividades deseñadas.

Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto aplicable a toda materia e curso.

Respectando o tratamento específico nalgunhas áreas, os **elementos transversais**, tales como, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendimento e a educación cívica e constitucional se traballarán desde todas as áreas posibilitando e fomentando que o proceso de ensino-aprendizaxe dos alumnos sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento de **valores** presentes tamén en todas as áreas axudará a que os nosos alumnos aprendan a desenvolverse desde uns determinados valores que constrúan unha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir.

A diversidade de alumnos cos seus estilos de aprendizaxe diferente levaranos a traballar desde as **diferentes potencialidades** con que contan, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

*Na área de Ciencias Sociais.*

Na área de Ciencias Sociais incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

### **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía**

O desenvolvemento desta competencia na área curricular de Ciencias Sociais implica a habilidade progresiva para poñer en práctica os procesos e actitudes propios da análise sistemática e de indagación científica: identificar e considerar problemas relevantes, formular preguntas, localizar, obter, analizar e representar información... considerar e contrastar solucións... e todo iso, en contextos tan variados como sexa posible. O desenvolvemento desta competencia nesta área leva consigo utilizar nos ámbitos persoal e social diferentes elementos razoamentos matemáticos para dar unha mellor resposta aos contextos cotiáns nos que nos encontremos.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polos seres humanos no medio natural e as repercusións para a vida futura.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social sobre a estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

### **Comunicación lingüística**

O desenvolvemento da competencia lingüística na área de Ciencias Sociais lévanos a adestrar diferentes destrezas e habilidades que supoñen establecer vínculos e relacións construtivas cos demais e co contorno, e achegarse a novas culturas que adquiren consideración e respecto na medida que se coñecen. Esta competencia está presente na capacidade efectiva de convivir e resolver conflitos.

A utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, de interpretación, de comprensión da realidade, de construción e comunicación do coñecemento favorecerá un maior desenvolvemento lingüístico no alumnado, apuntando a usar de modo funcional, polo menos unha lingua estranxeira.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Expresar oralmente de xeito ordenado e clara calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

### ***Competencia dixital***

A competencia dixital desde a área de Ciencias Sociais comportará facer uso habitual dos recursos tecnolóxicos dispoñibles para avaliar e seleccionar novas fontes de información para comprender a realidade social na que vivimos contribuindo á mellora. Esta competencia axudaranos a transformar a información en coñecemento para aplicalo en distintas situacións e contextos nos que o alumnado se vaia encontrando.

Na área de Ciencias Sociais adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso da tecnoloxías.

### **Conciencia e expresións culturais**

A área de Ciencias Sociais, axudaranos a coñecer o mundo no que vivimos, afondar no coñecemento da nosa sociedade, comprender a realidade histórica e social do noso contorno. Esta competencia implica poñer en xogo habilidades de pensamento diverxente e converxente, comporta reelaborar ideas, sentimentos propios e alleos... para poder comprender e enriquecerse con diferentes realidades e producións de diferentes manifestacións culturais.

Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e na vida cotiá.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

### **Competencias sociais e cívicas**

A área de Ciencias Sociais incide na comprensión da realidade social na que se vive, entre outras. Esta competencia axudaranos a desenvolver a comprensión sobre os trazos da sociedade actual, a súa crecente pluralidade e o seu carácter evolutivo. Desenvólvese tamén en mostrar un sentimento de cidadanía global compatible coa identidade local.

Así mesmo, forman parte desta competencia aquelas habilidades sociais que permiten saber que os conflitos de valores e intereses forman parte da convivencia, resolvelos con actitude construtiva e tomar decisións con autonomía, empregando unha escala de valores construída mediante a reflexión crítica e o diálogo duns patróns culturais básicos, polo que o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación nos pode facilitar o adestramento:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de Dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución española.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.

- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

### ***Sentido de iniciativa e espírito emprendedor***

A área de Ciencias Sociais axudará a desenvolver o sentido de iniciativa do alumnado a través de fomentar a transformación de ideas en accións, é dicir, propoñerse obxectivos, planificar e levar a cabo proxectos. Isto lévanos a adestrar actitudes positivas cara ao cambio e a innovación; habilidades relacionadas co liderado de proxectos que inclúen visión, espírito de superación, habilidades para o diálogo e cooperación, organización de tarefas...

Neste caso, os descritores a adestrar serían:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou proxectos.

### ***Aprender a aprender***

A competencia de aprender a aprender axúdanos a ser conscientes de como se aprende, de como se xestionan e controlan de forma eficaz os procesos de aprendizaxe. Esta competencia fai necesaria a perseveranza na aprendizaxe, capacidade de autoavaliarse e autorregularse sabendo administrar o esforzo, aprendendo dos erros dun mesmo e dos demais, incidindo en formulacións de metas alcanzables a curto, medio e longo prazo elevando de forma progresiva e realista os obxectivos de aprendizaxe.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia serían:

- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.



- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

## 5.3-ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS

### Bloque 1. Contidos comúns.

Iniciación ao coñecemento científico e a súa aplicación nas Ciencias Sociais.

Recollida de información do tema a tratar, utilizando diferentes fontes (directas e indirectas).

Utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar e seleccionar información e presentar conclusións.

Desenvolvemento de estratexias para organizar, memorizar e recuperar a información obtida mediante diferentes métodos e fontes.

Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficas.

Técnicas de traballo intelectual.

Estratexias para desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no estudo.

Fomento de técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias Sociais (de carácter social, xeográfico e histórico).

Utilización de estratexias para potenciar a cohesión do grupo e o traballo cooperativo.

Uso e utilización correcto de diversos materiais cos que se traballa.

Planificación e xestión de proxectos co fin de alcanzar obxectivos.

Iniciativa emprendedora.

Estratexias para a resolución de conflitos, utilización das normas de convivencia e valoración da convivencia pacífica e tolerante.

## Bloque 2. O mundo que nos rodea.

A Terra no sistema solar. A Terra: características xerais. Movementos e as súas consecuencias.

As capas da Terra: características básicas.

A Lúa e as súas fases.

Orientación no espazo: os puntos cardinais. O compás e os GPS.

Globos terráqueos e planisferios. Identificación dos polos, o eixe e os hemisferios.

A Cartografía. Planos e mapas. Elementos e tipos de mapas.

O aire e a súa composición.

A atmosfera. Fenómenos atmosféricos. As precipitacións e os seus tipos. A contaminación atmosférica.

A auga e os seus estados. O ciclo da auga. Distribución das augas no planeta.

Os recursos hídricos e o seu aproveitamento: Consumo responsable e problemas de contaminación.

O clima e o tempo atmosférico.

A Paisaxe. Elementos que forman unha paisaxe. Tipos de paisaxes. Características e diferenzas.

A intervención humana na paisaxe.

Respecto, defensa e mellora da paisaxe.

A paisaxe, o relevo e os ríos de Galicia.

## Bloque 3. Vivir en sociedade.

A familia. Estructuras familiares.

A comunidade educativa. As normas de convivencia e responsabilidade no seu cumprimento.

A localidade e os seus tipos: aldeas, vilas e cidades. Os barrios e os tipos de barrios.

O municipio.

A organización da localidade: o concello e os servizos municipais.

Normas cidadás. As normas de convivencia.

Manifestacións culturais populares.

Educación viaria.

As actividades produtivas:

Recursos naturais, materias primas.

Produtos elaborados. Artesanía e industria.

As formas de produción. O sector servizos.

Bloque 4. As pegadas do tempo.

Conceptos temporais básicos. Pasado, presente e futuro.

Unidades para medir o tempo histórico e as súas equivalencias.

As idades da historia.

As fontes da historia e a súa clasificación.

Cambios na Prehistoria e na Idade Antiga en Galicia.

O noso patrimonio.

## 5.4 CRITERIO METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS

Na área de Ciencias Sociais:

Intégranse diversas disciplinas que estudan ás persoas como seres sociais e a súa realidade nos seus aspectos xeográficos, sociolóxicos, económicos e históricos. O obxectivo das Ciencias Sociais é aprender a vivir en sociedade, coñecendo os mecanismos fundamentais da democracia e respectando as regras da vida colectiva. Por iso, os alumnos han de iniciarse en coñecer, utilizar destrezas e estratexias para poder dar resposta a aquilo que se lles pide e que consigan o proposto.

Nesta área os alumnos iníciense en poñer en práctica os novos coñecementos, experimentar e comprobar a súa necesidade e utilidade reflexionando sobre o aprendido e sacando conclusións para a súa vida. Por iso, o traballo en grupo colaborador será un dos piares para adestrar cuestións de habilidades sociais e aspectos de contido que axudarán a consolidar aínda máis todo o traballado.

Os contidos da área de Ciencias Sociais están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a contexto real, será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

## 5.5- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. Contidos comúns.

1. Obter información concreta e relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, utilizando diferentes fontes (directas e indirectas).
2. Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para obter información aprender e expresar contidos sobre Ciencias Sociais.
3. Desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no estudo.
4. Realizar traballos e presentacións a nivel individual e grupal que supoñan a busca, selección e organización de textos de carácter social, xeográfico ou histórico, mostrando habilidade para traballar tanto individualmente como de xeito colaborador dentro dun equipo.
5. Valorar o traballo en grupo, mostrando actitudes de cooperación e participación responsable, aceptando as diferenzas con respecto e tolerancia cara ás ideas e achegas alleas nos diálogos e debates.
6. Respetar a variedade dos diferentes grupos humanos e valorar a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre todos eles sobre a base dos valores democráticos e os dereitos humanos universalmente compartidos.
7. Participar dun xeito eficaz e construtivo na vida social creando estratexias para resolver conflitos.
8. Valorar a cooperación e o dialogo como forma de evitar e resolver conflitos, fomentando os valores democráticos.
9. Desenvolver a creatividade e o espírito emprendedor, aumentando as capacidades para aproveitar a información, as ideas e presentar conclusións innovadoras.
10. Desenvolver actitudes de cooperación e de traballo en equipo, así como o hábito de asumir novos roles nunha sociedade en continuo cambio.

## Bloque 2. O mundo que nos rodea.

1. Identificar os astros do sistema solar e a situación da Terra e da Lúa neste.
2. Explicar as características básicas da Terra e os movementos que realiza, identificando os movementos de rotación e translación e as consecuencias deles.
3. Nomear e identificar as capas que forman a Terra, describindo algunhas das súas características.
4. Describir características básicas da Lúa e dos movementos que realiza, identificando as fases lunares e as súas consecuencias.

5. Identificar e recoñecer os puntos cardinais, desenvolver hábitos de orientación e nocións espaciais básicas, explicando distintas formas de representar a Terra.
6. Adquirir unha idea básica do que é un plano e un mapa e dos elementos que adoita conter, valorar a súa importancia para orientarse, explicando o concepto de cartografía e o que representa.
7. Identificar os gases que forman o aire, explicando algunhas características de cada un deles.
8. Identificar a atmosfera, explicar as súas principais características e a súa estrutura valorando a súa función fundamental de protexer a vida no planeta.
9. Identificar e nomear fenómenos atmosféricos, describindo as causas que producen a formación das nubes e as precipitacións e investigando sobre os principais tipos de contaminación.
10. Identificar e explicar os estados en que se encontra a auga na natureza e os seus cambios de estado e posición describindo as paisaxes que forman.
11. Valorar a importancia do aire e da auga, desenvolvendo estratexias para reducir ou evitar a súa contaminación e para aforrar auga nas actividades cotiás.
12. Explicar que é unha paisaxe, identificar os principais elementos que a compoñen, describindo as súas características principais e valorando a importancia de protexer, coidar e respectar a paisaxe para as futuras xeracións.
13. Coñecer os elementos fundamentais do relevo e os ríos de Galicia.

### Bloque 3. Vivir en sociedade.

1. Adquirir conciencia do ámbito familiar do que forma parte e dos valores que fundamentan a vida en familia, valorando a convivencia pacífica e tolerante.
2. Recoñecer as características e trazos propios dos distintos grupos sociais, respectando e valorando as súas diferenzas.
3. Identificar e nomear os elementos que forman a localidade, describir as súas funcións e coñecer a súa organización social incorporando as normas cidadás de convivencia.
4. Describir municipio e comprender a estrutura básica dos concellos, coñecendo os servizos municipais como a súa organización e as funcións das persoas que o integran.
5. Identificar as manifestacións culturais populares que conviven no contorno, recoñecer a súa evolución no tempo e valoralas como elementos de cohesión social.

6. Respetar o cumprimento das normas básicas como peóns e usuarios de transportes e doutros servizos, recoñecendo o medio físico da localidade en relación co tráfico e desenvolvendo hábitos de conciencia cidadá referidos á circulación.
7. Explicar as diferenzas entre os produtos naturais e os produtos elaborados, identificando as actividades que se realizan para obtelos.
8. Identificar as actividades dos sectores produtivos, os seus principais tipos e as persoas que interveñen nelas.

#### Bloque 4. As pegadas do tempo.

1. Utilizar nocións e unidades temporais básicas (pasado, presente futuro), situando acontecementos da historia propia.
2. Identificar as unidades de medida do tempo histórico (ano, década, século, milenio, idade) para iniciarse na localización e ordenación de feitos históricos.
3. Adquirir o concepto de historia, coñecer as idades en que se divide e identificar as fontes históricas, coñecendo unha clasificación destas.
4. Identificar cambios sinxelos que se producen ao longo do tempo describindo a evolución que se produciu en diferentes aspectos da forma de vida.
5. Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas de vida humana no pasado valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar.
6. Coñecer os principais acontecementos e restos da Prehistoria e a Idade Antiga de Galicia.

## 6.-AREA DE MATEMÁTICAS

### 6.1-OBJETIVOS DEL AREA

- Expresar verbalmente la descripción de un problema planteado y su proceso de resolución.
- Generar estrategias de resolución de problemas aplicando operaciones conocidas.
- Reconocer regularidades y patrones en situaciones diversas para elaborar predicciones.

- Emplear el método científico y los conocimientos matemáticos para elaborar hipótesis.
- Mejorar el uso de estrategias y de habilidades en el trabajo individual y en equipo.
- Identificar y escribir números matemáticos de 0 a 99.999.
- Comprender las implicaciones del uso del sistema de numeración posicional decimal.
- Ampliar el concepto de número con la introducción de números decimales.
- Conocer y aplicar algoritmos para la realización de operaciones en sumas, restas, multiplicaciones y divisiones sencillas.
- Entender y aplicar el concepto de medida.
- Desarrollar estrategias de medida exacta y aproximada en longitud, capacidad y de peso.
- Reconocer elementos geométricos planos: líneas, polígonos, ángulos y circunferencia.
- Aplicar estos conocimientos en representaciones artísticas.
- Representar datos mediante herramientas sencillas.

## **6.2 CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS**

### **-Competencia matemática, ciencia y tecnología.**

Los objetivos curriculares de esta área así como los criterios de evaluación y estándares de aprendizaje cubren los aspectos básicos de esta competencia en el uso de elementos matemáticos y resolución de problemas, así como de aplicación y comprensión de los métodos científicos.

### **-Competencia lingüística.**

La comprensión escrita oral y escrita debe ser entrenada desde todas las áreas pues son parte de lo que se han denominado aspectos competenciales transversales. La comprensión es vital para el desarrollo de cualquier área y en concreto para desarrollar la comprensión de los enunciados de los problemas. Por esto debemos entrenarlo de manera explícita en cada unidad.

**-Competencias sociales y cívicas.**

Las competencias sociales y cívicas comprensión y aplicación de derechos y deberes de los ciudadanos. Trabajar con los compañeros, convivir, compartir conocimiento, participar en la gestión del grupo, colaborar... so aspectos de esta competencia que podemos y debemos entrenar desde el área de matemáticas.

**-Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor**

Desarrollar la autonomía personal, el liderazgo en la gestión de grupos de trabajo son aspectos fácilmente abordables desde cualquier área en el trabajo diario y mediante la propuesta de trabajo en grupos colaborativos.

**-Aprender a aprender**

La competencia aprender a aprender toma especial relevancia en un área cuya finalidad última es generar procesos de pensamiento eficaces para la resolución de problemas. Por esto la trabajaremos intensamente. Además, una de las mayores dificultades que encontramos en el aprendizaje de esta asignatura es la poca confianza en las capacidades personales para enfrentarla.

Por ello, la reflexión sobre los procesos de aprendizaje y la evaluación de la consecución de los objetivos de aprendizaje son muy relevantes.

**6.3 CRITERIOS DE EVALUACIÓN**

-Utilizar procesos de procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobaciones de las soluciones obtenidas.

-Identificar y resolver problemas de la vida cotidiana, adecuados a su nivel valorando la utilización de las matemáticas para la resolución de problemas.

-Utilizar los medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje, buscando y seleccionando información en diferentes fuentes.



- Utilizar unidades e instrumentos de medida habituales de longitud, masa/peso, capacidad y tiempo en contexto reales.
- Operar con estas unidades.
- Conocer las unidades de tiempo y sus relaciones, utilizándolas para resolver problemas de la vida diaria.
- Identificar figuras planas y cuerpos geométricos, nombrando y reconociendo sus elementos, básicos (lados, vértices, caras, aristas y ángulos).
- Conocer y diferenciar los poliedros y los cuerpos redondos.
- Interpretar representaciones espaciales (planos, itinerarios...).
- Interpretación y elaboración de tablas de doble entrada de uso habitual en la vida cotidiana.
- Realizar, leer e interpretar representaciones gráficas de un conjunto de datos relativos al entorno.

## **7- ÁREA DE CIENCIAS NATURAIS**

### **7.1 OBXECTIVOS**

- Recoñecer o ser humano como ser vivo e identificar as súas funcións vitais.
- Coñecer os aparellos e organos do ser humano así como o seu funcionamento.
- Identificar e diferenciar as substancias nutritivas dos alimentos.
- Valorar a importancia dunha dieta equilibrada.
- Diferenciar os conceptos : saúde e enfermidade.
- Recoñecer os hábitos necesarios para previr as enfermidades.
- Coñecer as partes dunha planta.
- Identificar as súas funcións vitais.
- Valorar a importancia das plantas e aprender a cuidalas.
- Coñecer e clasificar animais.
- Identificar as diferentes funcións vitais dos animais

## 7.2 - CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Os coñecementos científicos intégranse no currículo da educación primaria para proporcionar ao alumnado as bases dunha formación científica e tecnolóxica que contribúa a desenvolver as competencias necesarias para comprender a realidade, desenvolverse na vida cotiá e interactuar co seu medio natural. O coñecemento competencial integra un coñecemento de base conceptual (saber dicir), un coñecemento relativo ás destrezas (saber *facer*) e un coñecemento con grande *influencia social e cultural e que implica un conxunto de valores e actitudes* (saber ser). As competencias clave non se adquiren nun determinado momento e permanecen inalterables, senón que implican un proceso de desenvolvemento mediante o cal os individuos van adquirindo maiores niveis de desempeño no seu uso.

## 7.3 –METODOLOXÍA

- Os contidos da área de Ciencias da natureza están interrelacionados cos doutras áreas polo que se potenciará un **enfoque globalizador e interdisciplinario** que teña en conta a **transversalidade** da aprendizaxe baseada en competencias.
- Os contidos deben ser traballados na aula arredor da realización de tarefas integradas que faciliten a **contextualización de aprendizaxes**: proxectos, pequenas investigacións no medio, actividades de experimentación, resolución de problemas concretos, realización de debates sobre temas de actualidade (medioambientais, de saúde, de consumo...), onde o alumnado avance no desempeño das competencias clave ao longo da etapa, elixindo en cada caso a metodoloxía axeitada en función das necesidades.
- As estruturas de **aprendizaxe cooperativa** posibilitarán a resolución conxunta de tarefas, proxectos e investigacións, fomentarán hábitos de traballo en equipo, a resolución pacífica de conflitos e potenciarán unha axeitada atención á diversidade.
- Aplicaranse diferentes técnicas para a **avaliación** do desempeño do alumnado.
- Potenciarase a **variedade de materiais e recursos**, considerando especialmente a integración das tecnoloxías da información e da comunicación no proceso de ensino-aprendizaxe.

## 7.4- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Material do alumno: libro de texto, libro dixital, caderno.

Material do mestre:

- libro do mestre con murais, material de reforzo e ampliación, propostas de avaliación
- libro dixital con enlaces a actividades interactivas

- outro material axeitado para o reforzo de contidos concretos

Material do centro:

- espazos como a biblioteca, a aula de informática, patios, ximnasio e a propia aula de cada grupo.

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO		
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares aprendizaxe	de	C, clave %	Inst.aval	Trimest	
<b>BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS</b>								
a b d e h i	<p>B1.1.Iniciación ao coñecemento científico e a súa aplicación nas Ciencias sociais.</p> <p>B1.2.Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inquietude e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes.</p> <p>B1.3.Busca e selección de información utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación e outras fontes (directas e indirectas), organización, análise, documentación do proceso mediante o uso do cartafol e comunicación das conclusións.</p> <p>B1.4.Iniciativa emprendedora. Planificación, xestión e presentación dos proxectos co fin de acadar obxectivos.</p>	<p>B1.1.Realizar un traballo de investigación que supoña a busca, selección e organización de información sobre a área (empregando as TIC e outras fontes), realización dun produto, documentación do proceso (a través do uso do cartafol) e comunicación do resultados, valorando o esforzo e amosando actitudes de cooperación, participación e respecto.</p>	<p>CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.</p> <p>CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas coidando a súa presentación, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p>	CAA CCL CD CMCCT	40%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º	
					CSIEE CAA CMCCT	50%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C, clave	%	Inst.aval	Trimest
a b c d	B1.5. Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo. Valoración do esforzo e coidado do material.  B1.6. Participación activa e construtiva na vida social, uso das normas de convivencia. A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos.	B1.2. Empregar estratexias de traballo cooperativo, adoitando un comportamento de respecto e tolerancia ante as diferentes ideas e achegas alleas nos diálogos e debates.	CSB1.2.1. Participa en actividades individuais e de grupo e, emprega estratexias de traballo cooperativo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respecta os principios básicos do funcionamento democrático.	CSC CAA CMCCT	50%	OBS  TEXTOS	1º,2º,3º
h e o	B1.7. Utilización da terminoloxía propia da área e do uso de textos de carácter social, xeográfico e histórico.	B1.3. Coñecer a terminoloxía propia da área e achegarse a comprender textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.	CSB1.3.1. Identifica a terminoloxía propia da área e comprende textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.	CCL CMCCT CSC	60%	P.E. P.O.	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 2. O MUNDO QUE NOS RODEA</b>							
h	B2.1. Sistema solar: o Sol e os planetas. Deseño de maquetas, presentacións ou animacións empregando as TIC como estratexia de reforzo da aprendizaxe.	B2.1. Recoñecer e situar os elementos principais do sistema solar: o Sol, os planetas e as súas características básicas empregando as TIC.	CSB2.1.1. Identifica, localiza os elementos principais do Sistema Solar: o Sol, os planetas e recoñece algunha das súas características básicas empregando as TIC.	CMCCT CD	60%	P.E. P.O. TEXTOS P.M.	2º

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de C, clave	%	Inst.aval	Trimest
h e	B2.2.O planeta Terra e a Lúa, o seu satélite. Características.  B2.3 Os movementos da Terra e a Lúa e as súas consecuencias: as estacións do ano, o día e a noite.	B2.2.Localizar o planeta Terra e a Lúa no sistema solar recoñecendo as súas características principais, movementos e consecuencias máis directas que producen na súa vida diaria e na contorna próxima.	CSB2 2.1.Describe de forma sinxela os movementos terrestres, o eixe do xiro e os polos xeográficos.	CMCCT CCL	40%	P.O. P.E.	2º
			CSB2.2.2.Expón, de maneira sinxela, como se produce o cambio entre o día e a noite e as estacións do ano como consecuencia dos movementos terrestres.	CMCCT CCL	40%	OBS EXP.ORAL	2º
			CSB2.2.3.Identifica a Lúa como satélite da Terra e describe algunha das súas características principais.	CMCCT CCL	40%	EXP.ORAL	2º
h e	B2.3.As capas da Terra: características básicas. Formación dun volcán. Simulación da erupción dun volcán. Medidas para a prevención de danos.	B2.3.Identificar as capas da Terra segundo a súa estrutura: sexa interna ou externa. Explicar que é un volcán, que acontece no momento da erupción e algunhas medidas de actuación básicas para a prevención de danos.	CSB2.3.1.Identifica, nomea e describe as capas da Terra.	CMCCT CCL	30%	P.E.	2º
			CSB2.3.2. Explica que é un volcán e que acontece cando entra en erupción e nomea algunha medida para previr danos.	CMCCT CCL CAA	30%	P.O. EXP ORAL	2º
h	B2.4.Formas de representar a Terra. planos, mapas,	B2.4.Identificar as distintas formas de representar a	CSB2.4.1.Recoñece as distintas formas de	CMCCT			

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C, clave	%	Inst.aval	Trimest
g o	planisferios e globos terráqueos.	superficie terrestre e localizar o lugar no que vive.	representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.	CCL	40%	P.E.	1º,2º
h g o	B2.5.Cartografía. Planos e mapas. O planisferio. Escalas sinxelas. Signos convencionais básicos. Orientación no espazo. Identificación sobre planos e mapas das diferentes rutas de acceso á escola, biblioteca,.. así como dalgúns elementos representativos da localidade.	B2.5.Distinguir entre planos e mapas, incluíndo os planisferios, facendo sinxelas interpretacións con escalas e signos convencionais básicos sobre mapas ou planos da súa entorna próxima.	CSB2.5.1. Diferencia entre plano, mapa e planisferios, interpreta unha escala sinxela nun mapa e identifica signos convencionais máis usuais e básicos que poden aparecer nel.	CMCCT CAA	20%	P.M.	1º,2º
h g	B2.6.Coñecemento e uso de diferentes técnicas, estratexias e instrumentos para orientarse no espazo. Puntos cardinais.	B2.6.Orientarse no espazo próximo empregando algunha técnica de orientación e instrumentos.	CSB2.6.1.Orientase no espazo empregando algunha técnica de orientación e instrumento.	CMCCT CAA	30%	P.M. OBS	1º
h e	B2.7.A atmosfera. Fenómenos atmosféricos. As nubes e as precipitacións.	B2.7.Identificar a atmosfera como escenario dos fenómenos meteorolóxicos, coñecer algúns destes fenómenos máis frecuentes na súa contorna e explicar, de maneira sinxela como se forman as nubes e as	CSB2.7.1.Identifica e nomea fenómenos atmosféricos e describe as causas que producen a formación das nubes e as precipitacións.	CMCCT CCL	40%	P.M. P.E. OBS EXP.ORAL	2º

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C, clave	%	Inst.aval	Trimest
		precipitación.					
h g i e	B2.8.Tempo atmosférico. Instrumentos de medición de variables meteorolóxicas. Construción dunha estación meteorolóxica sinxela. As TIC para a recollida de datos e comparación da información obtida.	B2.8. Identificar os aparatos de medida que se empregan para a recollida de datos. Recoller datos empregando as TIC, representar e interpretar gráficos sinxelos e comparalos coa información na web e prensa dixital ou escrita.	CSB2.8.1. Identifica e sabe usar os distintos aparellos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos.	CMCCT CD CAA	20%	P.M.	2º
		B2.9. Coñecer cal e a función dunha estación meteorolóxica, e facer pequenas observacións.	CSB2.9.1. Describe unha estación meteorolóxica, explica a súa función, confecciona e interpreta gráficos moi básicos de temperaturas e precipitacións.	CSIEE CAA CMCCT	20%	P.M. OBS	2º
h o	B2.9. Mapas do tempo atmosférico de Galicia.	B2.10 Interpretar o tempo atmosférico en mapas do tempo sinxelos da comunidade autónoma.	CSB2.10.1. Interpreta mapas do tempo sinxelos de Galicia distinguindo os seus elementos principais.	CMCCT CAA	40%	PM. OBS.	1º,2º,3º
h o	B2.10. O clima. Grandes zonas climáticas mundiais. Comparación do clima do contorno co de outras zonas.	B2.11. Diferenciar entre clima e tempo atmosférico, recoñecer as tres grandes zonas climáticas mundiais e comparalas co clima do espazo no que vive.	CSB2.11.1. Diferencia entre clima e tempo atmosférico. CSB2.11.2. Nomea as tres grandes zonas climáticas do planeta e identifica	CMCCT CMCCT CCL	20% 30%	EXPR.ORAL P.O.	2º 2º



ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C, clave	%	Inst.aval	Trimest
			algunha característica principal que se identifique co clima da súa contorna.			P.E. P.M.	
h e	B2.11. O ciclo da auga: fases.	B2.12. Explicar como se produce o ciclo da auga e as súas fases relacionándoos cos elementos da paisaxe da súa contorna próxima.	CSB2.12.1. Escribe ordenadamente as fases que se produce o ciclo da auga.	CMCCT CAA	40%	P.O P.E P.M. OBS	2º
h e o	B2.12.Paisaxe: definición, elementos básicos que caracterizan as paisaxes de Galicia. Características.	B2.13. Explicar que é unha paisaxe, os seus elementos básicos e recoñecer os distintos tipos de paisaxes de Galicia.	CSB2.13.1. Define paisaxe, identifica os seus elementos e recoñece as diferentes tipos de paisaxe básicas na comunidade autónoma.	CMCCT CCL	40%	P.O P.E TEXTOS	1º
		B2.14. Localizar nun mapa os principais elementos da paisaxe: unidades de relevo e ríos máis importantes da comunidade autónoma e máis importantes da comunidade autónoma. coñecer algunha característica relevante de cada un deles.	CSB2.14.1. Localiza nun mapa os principais elementos da paisaxe: unidades de relevo e ríos máis importantes da comunidade autónoma.	CMCCT CAA	30%	P.M. OBS. P.E.	1º

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C, clave	%	Inst.aval	Trimest
a d e h	B2.13.A intervención humana no medio próximo. As consecuencias da contaminación atmosférica e o cambio climático. Desenvolvemento sostible e consumo responsable.	B2.15. Explicar a importancia e a intervención humana no medio próximo valorando a necesidade dun desenvolvemento sostible.	CSB2.15.1.Explica o impacto e as consecuencias negativas que a acción humana ten sobre o medio máis próximo.	CSC CCL	50%	EXPR ORAL P.O. P.E.	1º,2º,3º
			CSB2.15.2.Explica a importancia de coidar a atmosfera e as consecuencias de non facelo.	CSC CCL	50%	EXPR.ORAL TEXTOS P.O.	1º,2º,2º
			CSB2.15.3 Propón algunhas medidas para o desenvolvemento sostible e un consumo responsable.	CSC CCL	50%	EXPR.ORAL TEXTOS P.O.	1,2º,3º
<b>BLOQUE 3. VIVIR EN SOCIEDADE</b>							
a e h o	B3.1.A organización social, política e territorial das localidades e comarca (función e organización). Elaboración dun mapa conceptual de toda a organización.	B3.1.Expoñer e explicar a organización social, política e territorial da contorna próxima a través da interpretación dun mapa mental.	CSB3.1.1.Describe a estrutura básica da organización social, política e territorial da contorna próxima.	CSC CCL	30%	EXP ORAL P.O. P.E.	3º

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C, clave	%	Inst.aval	Trimest
a h o	B3.2.Manifestacións culturais e lingüísticas de Galicia	B3.2.Valorar a diversidade cultural, social, política e lingüística de Galicia respectando as diferenzas.	CSB3.2.1.Recoñece, a partir da realidade galega, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.	CSC CEC	40%	TEXTOS EXP ORAL EXPR ORAL	3º
b h g	B3.3.Realización dun estudo demográfico da poboación no contexto do centro educativo que simule a poboación dun municipio manexando os conceptos básicos da demografía e representando e interpretando os datos en gráficas.	B3.3.Comprender os principais conceptos básicos demográficos, a través da realización do estudo demográfico da poboación no contexto do centro educativo, e representar os datos en gráficas básicas e comunicar os resultados.	CSB3.3.1.Define demografía, comprende os principais conceptos demográficos e os representa en gráficas sinxelas.	CSC CMCCT CCL	30%	P.O. TEXTOS	1º,3º
h	B3.4.As actividades económicas e produtivas da localidade. Clasificación por sectores. Recursos naturais, materias primas e produtos elaborados.	B3.4.Distinguir entre materias primas e produtos elaborados e asocio cos diferentes sectores produtivos e económicos da zona.	CSB3.4.1.Diferencia entre materias primas e produtos elaborados e asocio cos diferentes sectores produtivos e económicos da contorna.	CMCCT CCL	40%	P.O. P.E. OBS EXP ORAL	3º
n h	B3.5.Educación Viaria. Adquisición de coñecementos básicos que contribúan a consolidar condutas e hábitos	B3.5.Coñecer as normas básicas e sinxelas de circulación e utilizalas como persoa usuaria de medios de	CSB3.5.1.Coñece, utiliza e respecta as normas básicas de circulación.	CSC	50%	OBS. P.M.	1º,2º,3º

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS	CURSO			TERCEIRO		
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares aprendizaxe	de C, clave %	Inst.aval	Trimest	
	viarios correctos.	transporte.					
<b>BLOQUE 4. AS PEGADAS DO TEMPO</b>							
h o	B4.1. As pegadas da nosa historia: duración e datación dos feitos históricos máis significativos da contorna e de Galicia. Representación do tempo histórico a través de liñas do tempo.	B4.1.Coñecer as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade para ordenar temporalmente algúns feitos históricos relevantes de Galicia.	CSB4.1.1.Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C o d.C	CMCCT CAA	30%	OBS P.E.	3º
			CSB4.1.2.Sitúa nunha liña do tempo feitos do pasado da súa contorna datando os comezos e finais das épocas estudadas.	CMCCT CAA	30%	P.E. TEXTOS OBS	3º
h o	B4.2.A Prehistoria. A cultura castrexa en Galicia.  B4.3.A escritura como fonte histórica.  B4.4.A Idade Antiga en Galicia. A romanización.	B4.2.Recoñecer algúns restos ou acontecementos da Prehistoria e Idade Antiga (culturais, artísticos, e feitos) que evidencien o paso do tempo en Galicia e permitan situalos temporalmente no transcurso da historia.	CSB4.2.1.Identifica no tempo e no espazo algúns restos ou acontecementos da Prehistoria e da Idade Antiga de Galicia, describindo algunha característica fundamental.	CMCCT CCEC	30%	OBS P.E. TEXTOS P.M	3º
			CSB4.2.2.Distingue entre prehistoria e historia recoñecendo a importancia das	CSC CCEC	30%	TEXTOS	3º

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C, clave	%	Inst.aval	Trimest
			manifestacións escritas como avances que supoñen a transición entre esas épocas.			P.E. OBS	
			CSB4.2.3.Describe algúns aspectos relacionados coa forma de vida e as estruturas básicas de organización social da cultura castrexa.	CSC CCL	40%	P.O. OBS P.E	3º
h o	B4.5.Vestixios do pasado localizados na contorna próxima como fontes históricas para coñecer o pasado e como elementos integrantes da contorna actual. Os petróglifos e a arquitectura megalítica, castrexa e medieval.	B4.3.Recoñecer algúns vestixios do pasado, presentes na contorna próxima, como fontes históricas para coñecer o pasado e como elementos integrantes da contorna actual.	CSB4.3.1.Identifica algúns vestixios do pasado na contorna e reconece o seu valor como fonte histórica.	CSC CCEC	50%	OBS TEXTOS P.M.	3º
d h o	B4.6.O noso patrimonio natural, histórico e cultural. Os espazos protexidos.	B4.4.Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que cuidar e legar.	CSB4.4.1.Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico do contorno próximo e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.	CSC CCEC	60%	OBS EXPR ORAL	3º 3º

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO			
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares aprendizaxe	de Competencias clave	%Est.	Proced. AV.	Trims.
<b>BLOQUE 1. INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTÍFICA</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ b</li> <li>▪ e</li> <li>▪ g</li> <li>▪ h</li> <li>▪ i</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.1. Realización de proxectos e presentación de resultados.</li> <li>▪ B1.2. Busca guiada de información en internet e noutros soportes.</li> <li>▪ B1.3. Utilización básica de tratamento de textos para a presentación de traballos.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.1. Realizar un proxecto para a obtención dun produto como resultado dun problema formulado, elaborando con certa autonomía documentación sobre o proceso.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB1.1.1. Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita de maneira ordenada, clara e limpa, en diferentes soportes.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CAA</li> <li>▪ CCL</li> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CSIEE</li> <li>▪ CD</li> </ul>			,3º
			<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB1.1.2. Manifesta certa autonomía na observación, planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CAA</li> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CSIEE</li> </ul>		,3º	
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ b</li> <li>▪ e</li> <li>▪ h</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.4. Iniciación á actividade científica.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.2. Establecer conxecturas de sucesos ou problemas que ocorren no seu contorno por medio da observación, e obter unha información.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB1. 2.1. Establece conxecturas de sucesos ou problemas do seu contorno mediante a observación obtén unha información.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CAA</li> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CSIEE</li> </ul>			,3º
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ a</li> <li>▪ b</li> <li>▪ c</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.5. O traballo cooperativo.</li> <li>▪ B1.6. Técnicas de estudo e</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B1.3. Traballar de forma cooperativa apreciando o coidado pola seguridade</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB1.3.1. Coñece e aplica estratexias para estudar e traballar de</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CAA</li> <li>▪ CMCT</li> <li>▪ CSC</li> </ul>	70%		,3º



ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO			
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	%Est.	Proced. AV.	Trims.
	<p>mesmo/a e dos e das demais: emocións e sentimentos propios e alleos.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B2.8. A relación cos demais. Toma de decisións.</li> <li>▪ B2.9 A igualdade entre homes e mulleres.</li> </ul>		actuacións para a súa prevención.				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ e</li> <li>▪ h</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B2.10. Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais.</li> <li>▪ B2.11. Pirámide alimentaria.</li> <li>▪ B2.12. Análise de dietas equilibradas.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B2.3. Diseñar un menú equilibrado para a súa idade.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB2.3.1. Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> </ul>			
			<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB2.3.2. Diferencia entre dieta equilibrada e non equilibrada e elabora un menú saudable na escola.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CSC</li> <li>▪ CSIEE</li> </ul>			
<b>BLOQUE 3. OS SERES VIVOS</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ b</li> <li>▪ g</li> <li>▪ e</li> <li>▪ l</li> <li>▪ i</li> <li>▪ o</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.1. Diferenza entre seres vivos e inertes.</li> <li>▪ B3.2. Identificación de animais e de plantas como seres vivos.</li> <li>▪ B3.3. Clasificación de animais vertebrados e invertebrados a partir de características observables.</li> <li>▪ B3.4. Clasificación das</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.1. Identificar e clasificar, con criterios científicos, animais e plantas do seu contorno próximo, recoñecer as súas características principais e buscar información en fontes variadas.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB3.1.1. Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica animais vertebrados e invertebrados do seu contorno, con criterio científico.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CSIEE</li> </ul>			
			<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB3.1.2. Observa, identifica e recoñece as características das plantas do seu contorno</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CCL</li> <li>▪ CSIEE</li> </ul>			



ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO			
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	%Est.	Proced. AV.	Trims.
	<p>plantas (herbas, arbustos e árbores) a partir de características observables.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.5. Utilización guiada de claves e de guías de animais e plantas para a clasificación e identificación dalgunhas especies existentes en Galicia.</li> <li>▪ B3.6. Identificación de cambios observables que se producen nos seres no contorno.</li> </ul>		<p>e clasifícaaas con criterio científico.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB3.1.3. Utiliza claves e guías para a clasificación de animais e plantas.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CAA</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ a</li> <li>▪ b</li> <li>▪ c</li> <li>▪ e</li> <li>▪ h</li> <li>▪ i</li> <li>▪ j</li> <li>▪ l</li> <li>▪ m</li> <li>▪ o</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.7. Observación e comparación das diversas maneiras en que os seres vivos realizan as funcións vitais utilizando instrumentos apropiados e medios audiovisuais e tecnolóxicos da maneira máis precisa e rigorosa posible.</li> <li>▪ B3.8. Valoración da biodiversidade e interese pola súa conservación.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B3.2. Observar e rexistrar de forma cooperativa, algún proceso asociado ao ciclo vital dun ser vivo, no seu medio ou na aula. Comunicar de xeito oral e escrito os resultados, empregando soportes textuais variados.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB3.2.1. Coñece as funcións de relación, reprodución e alimentación dun ser vivo e as explica empregando diferentes soportes.</li> <li>▪ CNB3.2.2. Rexistra e comunica de xeito oral e escrito os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CCL</li> <li>▪ CSIEE</li> <li>▪ CD</li> </ul>			2º
<b>BLOQUE 4. MATERIA E ENERXÍA</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ a</li> <li>▪ b</li> <li>▪ c</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Fontes de enerxía. A enerxía e os cambios.</li> <li>▪ B4.2. Intervención da</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B4.1. Identificar, a partir de exemplos da vida cotiá, usos dos recursos naturais e consecuencias dun uso</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB4.1.1 Coñece algunhas fontes de enerxía, os seus usos e a súa intervención na</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CSC</li> </ul>			OBS. P.E.

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO			
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de Competencias clave	%Est.	Proced. AV.	Trims.
g h	<p>enerxía na vida cotiá.</p> <p>B4.3. Uso responsable dos recursos naturais do planeta. Aforro enerxético.</p> <p>B4.4. A produción de residuos, a contaminación e o impacto ambiental.</p> <p>B4.5. Desenvolvemento de actitudes individuais e colectivas fronte a determinados problemas mediambientais.</p>	<p>inadecuado facendo fincapé no aforro enerxético e no impacto medioambiental.</p>	<p>vida cotiá.</p> <p>CNB4.1.2. Emprega actitudes responsables de aforro enerxético e de recollida de residuos na escola.</p>	<p>CMCCT</p> <p>CSC</p>			
b e g h	<p>B4.6. Cambios de estado da auga.</p> <p>B4.7. O ciclo da auga.</p> <p>B4.8. Identificación de forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou deformen.</p>	<p>B4.2. Realizar experiencias sinxelas e pequenas investigacións para recoñecer os cambios de estado da auga e os efectos de forzas coñecidas no movemento dos corpos.</p>	<p>CNB4.2.1. Explica os cambios de estado da auga en fenómenos naturais e situacións da vida cotiá.</p> <p>CNB4.2.2. Realiza experiencias sinxelas para identificar as forzas que fan que os obxectos se movan en situacións reais.</p>	<p>CMCCT</p> <p>CCL</p> <p>CMCCT</p>			
b g h	<p>B4.9. Identificación de compoñentes e preparación dunha mestura.</p>	<p>B4.3. Realizar mesturas sinxelas con sustancias relacionadas coa vida doméstica e do contorno, achegando conclusións sobre os resultados.</p>	<p>CNB4.3.1. Compara densidades de diferentes sustancias que emprega diariamente con respecto á auga.</p> <p>CNB4.3.2. Realiza algunhas mesturas de</p>	<p>CMCCT</p> <p>CMCCT</p>			

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO			
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de Competencias clave	%Est.	Proced. AV.	Trims.
			uso doméstico e presenta conclusións dos resultados.				
<b>BLOQUE 5: A TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ a</li> <li>▪ b</li> <li>▪ e</li> <li>▪ g</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B5.1. Manipulación e observación do funcionamento de obxectos, aparellos e máquinas sinxelas (bicicleta, xoguetes, móbiles, tesoiras, roda, manivelas, espremedor, reloxo, pinzas, triturador...).</li> <li>▪ B5.2. Importancia da ciencia e da tecnoloxía para mellorar as condicións de vida e de traballo.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B5.1. Manipular e observar o funcionamento de aparellos e máquinas sinxelas simples e das complexas máis habituais e observar o seu uso na vida cotiá.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB5.1.1. Coñece e emprega obxectos, aparellos e máquinas sinxelas de uso cotián na escola analizando o seu funcionamento.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> </ul>			
			<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB5.1.2. Identifica e explica a enerxía que empregan obxectos, aparellos e máquinas sinxelas de uso habitual na vida cotiá.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CCL</li> <li>▪ CSC</li> </ul>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ a</li> <li>▪ b</li> <li>▪ c</li> <li>▪ d</li> <li>▪ e</li> <li>▪ g</li> <li>▪ h</li> <li>▪ j</li> <li>▪ m</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B5.3. Planificación e realización dalgún obxecto ou máquina de construción sinxela.</li> <li>▪ B5.4. Manexo de ferramentas, aparellos e máquinas de uso doméstico, superando estereotipos sexistas.</li> <li>▪ B5.5. Prevención de riscos no emprego de máquinas de uso cotián.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B5.2. Planificar e realizar a construción de forma cooperativa dalgún obxecto ou máquina sinxela para a resolución dun problema formulado e presentar os resultados en diferentes soportes.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB5.2.1. Identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CCL</li> <li>▪ CSC</li> </ul>			
			<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CNB5.2.2. Aplica os coñecementos ao deseño e construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas: unir,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ CMCCT</li> <li>▪ CCEC</li> <li>▪ CD</li> </ul>			

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO			
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de Competencias clave	%Est.	Proced. AV.	Trims.
			cortar, pegar...				

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obj.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de C. clave	%	Inst.aval	Trim.
<b>BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL. FALAR E ESCOITAR</b>							
a	B1.1. Estratexias e normas para o intercambio comunicativo: participación; exposición clara; escoita; respecto á quenda de palabra; respecto polos sentimentos, experiencias, ideas, opinións e coñecementos dos e das demais.	B1.1.Participar en situacións de comunicación, dirixidas ou espontáneas, respectando a quenda de palabra e a intervención dos e das demais.	LCB1.1.1. Expresa de forma global, ideas, opinións e sentimentos con certa claridade.	CCL CAA CSC	60%	EXP ORAL EXPR ORAL OBS	1º,2º,3º
			LCB1.1.2. Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, respecto da opinión dos e das demais.	CCL CAA CSC	50%	OBS EXP ORAL EXPR ORAL	1º,2º,3º
b	B1.2. Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais	B1.2. Recoñecer a información verbal e non verbal dos	LCB1.2.1. Integra de xeito global os recursos verbais	CCL	60%	P M	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
e	verbais, especialmente xestos e ton de voz que complementen o significado da mensaxe.	discursos orais e integrala na produción propia.	e non verbais para comunicarse oralmente, identificando o valor comunicativo destes.			PE OBS PO	
			LCB1.2.2. Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas.	CCL	60%	PO TEXTOS	1º,2º,3º
a b e	B1.3. Participación en situacións de comunicación, espontáneas e dirixidas, utilizando un discurso cunha secuencia lineal sinxela.	B1.3. Expresarse con coherencia básica de forma oral para satisfacer necesidades de comunicación en diferentes situación de aula.	LCB1.3.1. Participa activamente e con coherencia básica en diversas situacións de comunicación: Diálogos Exposicións orais seguindo un modelo, e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e da comunicación.	CCL CD CAA CSC CSIEE	60%	PM PO OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
b e	B1.4. Dedución das palabras evidentes polo contexto. Interese pola ampliación do vocabulario. Creación de redes semánticas sinxelas.	B1.4. Facer hipóteses sobre o significado de palabras evidentes a partir do seu contexto de uso.	LCB1.4.1. Identifica polo contexto o significado de distintas palabras.	CCL	40%	PO OBS	1º,2º,3º
			LCB1.4.2. Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos	CCL CAA	50%	PE	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			diferentes contextos de comunicación.			OBS EXPR/EXP ORAL	
b d e i	B1.5. Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía e procedentes de diversas fontes (producción didáctica, gravacións, medios de comunicación).	B1.5. Recoñecer o tema e as ideas principais de textos orais breves e sinxelos de diferente tipoloxía, segundo a forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	LCB1.5.1. Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas médicas....	CCL CAA	60%	OBS PO PE EXPR ORAL EXP ORAL TEXTOS	1º,2º,3º
			LCB1.5.3. Responde preguntas sinxelas correspondentes á comprensión literal.	CCL	60%	PO EXPR ORAL TEXTOS	1º,2º,3º
			LCB1.5.4. Utiliza de xeito guiado a información recollida, para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe.	CCL CAA CSIEE	50%	TEXTOS OBS PM EXPR ORAL	1º,2º,3º
b	B1.5. Comprensión global e específica de textos orais de	B1.6. Utilizar os medios de comunicación social como	LCB1.6.1. Utiliza de xeito guiado os medios	CCL			

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
d e i	diversa tipoloxía e procedentes de diversas fontes (produción didáctica, gravacións, medios de comunicación).	instrumento de aprendizaxe.	audiovisuais e dixitais para obter información.	CD CAA	40%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º
			LCB1.6.2. Transforma en noticias sinxelas feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.	CCL CSC	30%	OBS PE	1º,2º,3
			LCB1.6.3. Comprende de forma global o contido principal dunha entrevista, noticia ou debate infantil procedente dos medios de comunicación.	CCL CD CAA CSC	30%	EXPR ORAL OBS	1º,2º,3º
b e	B1.6. Audición e reprodución de textos adecuados ao nivel que estimulen o seu interese.  B1.7. Dramatizacións de textos literarios adaptados á idade e de producións propias.	B1.7. Reproducir textos axeitados aos seus gustos e intereses.	LCB1.7.1. Reproduce de memoria textos literarios, non literarios e propios, sinxelos e breves, axeitados aos seus gustos e intereses.	CCL CAA CCEC	30%	EXP ORAL TEXTOS	1º,2º,3º
			LCB1.7.2. Interpreta diferentes personaxes, reflectindo as súas características esenciais, memorizando e representando as súas	CCL CAA CCEC	30%	EXPR ORAL OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			accións e xestos máis definitorios.			EXP ORAL	
b e	B1.8. Produción de textos orais sinxelos de diferente tipoloxía.	B1.8. Producir textos orais adecuados ao nivel dos xéneros máis habituais imitando modelos, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	LCB1.8.1. Elabora comprensiblemente textos orais breves e sinxelos do ámbito escolar e social, adecuados ao nivel, imitando modelos.	CCL CAA CSIEE	30%	EXPR ORAL EXP ORAL PO	1º,2º,3º
			LCB1.8.2. Organiza o discurso cunha secuencia coherente elemental, utilizando nexos básicos.	CCL CAA CSIEE	40%	PO TEXTOS	1º,2º,3º
a b e	B1.9. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar e preguntar.	B1.9. Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral: escoitar e preguntar.	LCB 1.9.1. Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.	CCL CAA CSC CSIEE	50%	PO EXPR ORAL OBS	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER</b>							
b e	B2.1. Lectura, en silencio e en voz alta, de distintos tipos de texto próximos á súa experiencia.	B2.1. Ler en voz alta e en silencio diferentes textos.	LCB2.1.1. Le en voz alta, sen dificultade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade.	CCL	60%	TEXTOS PO	1º,2º,3º



ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			LCB2.1.2. Le en silencio textos sinxelos próximos á súa experiencia.	CCL	60%	TEXTOS PO	1º,2º,3º
e	B2.2. Comprensión de textos de diversa tipoloxía, adecuados á súa idade, lidos en voz alta e en silencio, segundo a súa tipoloxía e valorando a lectura como medio para ampliar o vocabulario e fixar a ortografía correcta.	B2.2. Comprender distintos tipos de textos adaptados á súa idade e valorar a lectura como medio para ampliar o vocabulario, fixar a ortografía correcta e como gozo persoal.	LCB2.2.1. Resume, respondendo a preguntas e reflectindo as ideas principais, textos de diversa tipoloxía textual.	CCL CAA	50%	TEXTOS PE	1º,2º,3º
			LCB2.2.2. Distingue en textos do ámbito escolar e social e de forma xeral, entre as diversas tipoloxías atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	CCL CAA	50%	TEXTOS OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
			LCB2.2.3. Elabora glosarios coas novas palabras.	CCL CAA	50%	PE	1º,2º,3º
b e	B2.3. Utilización de estratexias para a comprensión lectora de textos: consideración do título e	B2. 3. Utilizar de xeito guiado estratexias elementais para a comprensión lectora de textos	LCB2.3.1. Identifica as palabras clave dun texto.	CCL CAA	50%	TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
	das ilustracións. Identificación de palabras crave. Anticipación de hipótese de significado polo contexto. Recoñecemento básico da tipoloxía textual. Uso do dicionario.	moi sinxelos de diversa tipoloxía.	LCB2.3.2. Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.	CCL CAA	60%	TEXTOS PO	1º,2º,3º
LCB2.3.3. Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e de ilustracións redundantes.			CCL CAA	60%	OBS TEXTOS EXPR ORAL	1º,2º,3º	
LCB2.3.4. Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.			CCL CAA	50%	TEXTOS EXPR ORAL	1º,2º,3º	
LCB2.3.5. Iníciase na utilización do dicionario de xeito guiado.			CCL CAA	60%	PM	1º,2º,3º	
e	B2.4. Gusto pola lectura. B2.5. Selección de libros segundo o gusto persoal. B2.6. Lectura dos libros establecidos no Plan lector.	B2.4. Ler por propia iniciativa diferentes tipos de textos.	LCB2.4.1. Dedicar momentos de lecer para a lectura voluntaria.	CCL	50%	OBS	1º,2º,3º
			LCB2.4.2. Selecciona textos do seu interese en función dos seus gustos e preferencias.	CCL	50%	OBS PE	1º,2º,3º
			LCB2.4.3. Identifica e resume o argumento de	CCL			

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			lecturas realizadas e dá referencias básicas, como o título.	CAA	50%	OBS PE	1º,2º,3º
e i	B2.7. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de información e lecer.	B2.5. Usa a biblioteca para localizar libros axeitados aos seus intereses.	LCB2.5.1. Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre temas do seu interese e necesarios para as súas tarefas de aula.	CCL CD CAA	50%	TEXTOS OBS PM	1º,2º,3º
a b e	B2.8. Iniciación á creación da biblioteca persoal.	B2.6. Mostrar interese por ter unha biblioteca propia.	LCB2.6.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.	CCL CSC	40%	PM OBS	1º,2º,3º
a e	B2.9. Identificación da finalidade das mensaxes transmitidos polo texto.	B2.7. Identifica a estrutura de diferentes textos lidos, centrándose na interpretación do seu significado.	LCB2.7.1. Diferenza, con axuda, entre información e publicidade.	CCL CAA CSC	40%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º
			LCB2.7.2. Formula hipótese, de xeito guiado, sobre a finalidade de diferentes textos moi sinxelos a partir da súa tipoloxía, e dos elementos lingüísticos e non	CCL CAA CSC	40%	EXP ORAL TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			lingüísticos moi redundantes, axeitados á súa idade.			PO	
b e i	B2.10. Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura da información.	B2.8. Utilizar de xeito guiado as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura da información.	LCB2.8.1. Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información.	CCL CD CAA	40%	PM OBS	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR</b>							
b e m	B3.1. Producción de textos de diversa tipoloxía atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos) para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades.  B3.2. Cohesión do texto: mantemento do tempo verbal, puntuación, concordancia básica.  B3.3. Aplicación das normas ortográficas axeitadas ao nivel.	B3.1. Producir textos seguindo un modelo con diferentes intencións comunicativas, cohesivas de xeito elemental, aplicando as regras ortográficas de nivel e cuidando a presentación.	LCB3.1.1. Escribe, con axuda e en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, utilizando elementos de cohesión básicos: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas, instrucións, normas....  LCB3.1.2. Respecta as normas gramaticais e ortográficas básicas, propias do nivel.	CCL CD CAA	50%	TEXTOS PE OBS	1º,2º,3º
				CCL	70%	PE TEXTOS / PM	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			LCB3.1.3. Reproduce textos ditados sinxelos.	CCL	70%	PE	1º,2º,3º
			LCB3.1.4. Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.	CCL CAA	70%	TEXTOS PE PM	1º,2º,3º
	B3.4. Valoración da propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	B3.2. Valorar a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	LCB3.2.1. Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	CCL CSC	60%	TEXTOS PE	1º,2º,3º
b e	B3.5. Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, xeración de ideas, estrutura...). Textualización en frases elementais contínuas e secuencia lineal.	B3.3. Aplicar, con axuda, todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura.	LCB3.3.1. Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	CCL CAA CSIEE	40%	PE TEXTOS	1º,2º,3º
	B3.6. Revisión e mellora do texto.		LCB3.3.2. Utiliza, con axuda e para escribir textos sinxelos, borradores que amosan: a xeración e selección de ideas, a revisión ortográfica e da secuencia coherente do escrito.	CCL CAA CSIEE	50%	PM TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
b e i	B3.7. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómicos.	B3.4. Elaborar proxectos individuais ou colectivos de carácter informativo sobre diferentes temas do área.	LCB3.4.1. Elabora, de forma guiada, gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de experiencias realizadas.	CCL CAA	40%	PM OBS	2º,3º
			LCB3.4.2. Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes, en diferentes soportes (papel e dixital), de carácter redundante co contido: carteis publicitarios, anuncios e cómicos.	CCL CD CAA CSIEE	40%	PM TEXTOS	2º,3º
a d e m	B3.8. Uso dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B3.5. Usar unha linguaxe respectuosa coa diversidade, evitando expresións discriminatorias e prexuízos.	LCB3.5.1. Exprésase, por escrito, evitando unha linguaxe non sexista e non respectuosa coas diferenzas.	CCL CSC	70%	OBS PE	1º,2º,3º
e i	B3.9. Creación de textos utilizando as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de xeito guiado.	B3.6. Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións.	LCB3.6.1. Usa con axuda das Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información.	CCL CD CAA	40%	PM OBS	2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
e	B3.10. Produción de textos segundo Plan de escritura do centro.	B3.7. Escribir os textos establecidos no Plan de escritura.	LCB3.7.1. Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.	CCL CAA CSIEE	50%	TEXTOS PE	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA</b>							
b	B4.1. A palabra.	B4.1. Aplicar os coñecementos básicos sobre a estrutura da lingua, a gramática (categorías gramaticais), o vocabulario (formación e significado das palabras e campos semánticos), así como as regras de ortografía para favorecer unha comunicación máis eficaz.	LCB4.1.1. Recoñece e identifica as categorías gramaticais básicas: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar acción.	CCL	50%	TEXTOS PE EXPR ORAL	1º,2º,3º
e	B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras (nome, verbo, adxectivo, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra.		LCB4.1.2. Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro, ao producir textos orais e escritos.	CCL	50%	TEXTOS PE PO EXPR ORAL	1º,2º,3º
	B4.3. Tempos verbais: presente, pasado e futuro.		LCB4.1.3. Diferencia familias de palabras.	CCL	60%	PE	3º
	B4.4. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía e puntuación.		LCB4.1.4. Utiliza as normas ortográficas básicas.	CCL	60%	PE	1º,2º,3º
e	B4.5. Recoñecemento das distintas clases de palabras	B4.2. Desenvolver as destrezas e competencias	LCB4.2.1. Utiliza palabras sinónimas, antónimas,	CCL	60%	PE	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
	(nome, verbo, adxectivo, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra.	lingüísticas a través do uso da lingua.	polisémicas, frases feitas, na expresión oral e escrita.			TEXTOS	
	B4.6. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos.		LCB4.2.2. Utiliza, segundo modelo, prefixos e sufixos e crea palabras derivadas.	CCL	50%	PE PO	3º
	B4.7. Recoñecemento dos constituíntes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado.		LCB4.2.3. Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado.	CCL	40%	PE OBS	3º
b e	B4.8. Clases de nomes: comúns e propios. B4.9. As relacións gramaticais reflexiva das relacións que se establecen entre o substantivo e o resto dos compoñentes do grupo nominal.	B4.3. Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua.	LCB4.3.1. Clasifica e usa os tipos de nomes para elaborar textos escritos sinxelos	CCL	50%	TEXTOS PE	1º,2º,3º
			LCB4.3.2. Aplica as normas de concordancia de xénero e número, na expresión oral e escrita.	CCL	50%	PO PE TEXTOS	1º,2º,3º
			LCB4.3.3. Aplica, con axuda, as normas de acentuación (sílabas tónicas) nas súas producións escritas.	CCL	50%	PE OBS TEXTOS	1º,2º,3º



ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			LCB4.3. 4. Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas.	CCL	50%	PE	1º,2º,3º
			LCB4.3.5. Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	CCL	60%	PE TEXTOS	1º,2º,3º
e i	B4.10. Utilización do material multimedia educativo ao seu alcance e propio da súa idade.	B4.4. Utilizar programas educativos dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe.	LCB4.4.1. Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais.	CCL CD CAA	40%	PM	2º,3º
d e o	B4.11. Valoración da diversidade da lingua na nosa comunidade autónoma.	B4.5. Valorar a diversidade lingüística da comunidade autónoma.	LCB4.5.1. Valora a diversidade lingüística da comunidade autónoma.	CCL CSC	50%	OBS	1º,2º,3º
d e o	B4.12. Identificación das similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.	B4.6. Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada.	LCB4.6.1. Compara aspectos (gráficos, sintácticos, léxicos) das linguas que coñece.	CCL CAA	50%	OBS	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA</b>							
d e	B5.1. Valoración dos textos literarios como fonte de gozo persoal.	B5.1. Valorar os textos literarios como fonte de lecer e información.	LCB5.1.1. Valora e reconece de forma global, distintos textos literarios sinxelos, como fonte de	CCL CCEC	50%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
			lecer e de información.			TEXTOS	
d e	B5.2. Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.  B5.3. Lectura comentada de poemas, relatos e obras teatrais.  Identificación de recursos literarios moi básicos.	B5.2. Facer a lectura expresiva e interpretativa de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar e recoñecer e interpretar algúns recursos da linguaxe literaria.	LCB5.2.1. Realiza, de xeito guiado, lecturas comentadas de textos narrativos sinxelos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.  LCB5.2.2. Interpreta, intuitivamente e con axuda, a linguaxe figurada en textos literarios (personificacións)	CCL CCEC	50%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º
d e	B5.4. Valoración de recursos literarios.	B5.3. Valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas.	LCB5.3.1. Valora os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas.	CCL CCEC	50%	OBS	1º,2º,3º
b e	B5.5. Creación de textos literarios moi sinxelos, en prosa ou en verso: contos, poemas, adiviñas, cancións e teatro.	B5.4. Reproducir a partir de modelos dados textos literarios moi sinxelos, en prosa ou en verso, con sentido estético e creatividade: contos e poemas.	LCB5.4.1. Crea, con axuda, sinxelos textos literarios moi sinxelos (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.	CCL CAA CSIEE CCEC	40%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim.
a b e	B5.6. Comprensión, memorización e recitado de textos literarios co ritmo, entoación e dicción adecuados.	B5.5. Reproducir textos literarios breves e sinxelos e adaptados á idade.	LCB5.5.1. Memoriza e reproduce textos orais moi sinxelos adecuados á súa idade: contos, poemas ou cancións.	CCL CAA CSC CCEC	40%	OBS PO EXP ORAL	1º,2º,3º
d e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	B5.6. Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade.	LCB5.6.1. Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios breves e sinxelos, axeitados á súa idade.	CCL CAA CCEC CSC	40%	EXPR ORAL OBS TEXTOS	2º,3º
a b e o	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada) como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	B.5.7. Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	LCB.7.1. Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	CCL CSC CCEC	50%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
<b>BLOQUE 1. PROCESOS, MÉTODOS E ACTITUDES EN MATEMÁTICAS</b>							
b e g	B1.1. Planificación do proceso de resolución de problemas: análise e comprensión do enunciado. Estratexias e procedementos postos en práctica: facer un debuxo, unha táboa, un esquema da situación, ensaio e erro razoado, operacións matemáticas axeitadas etc. Resultados obtidos.	B1.1. Utilizar procesos de razoamento e estratexias de resolución de problemas, realizando os cálculos necesarios e comprobando as solucións obtidas.	MTB1.1.1. Analiza e comprende o enunciado dos problemas (datos, relacións entre os datos, contexto do problema, pregunta realizada).	CCL CMCT CAA	70%	P.E. P.O. P.M.	1º,2º,3º
			MTB1.1.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas:revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto da situación, busca outras formas de resolución etc.	CMCT CAA CSIEE	60%	P.E. P.O. P.M.	1º,2º,3º
b g	B1.2. Achegamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.	B1.2. Identificar e resolver problemas da vida cotiá, axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados para a resolución de problemas.	MTB1.2.1. Planifica o proceso de traballo con preguntas apropiadas: que quero descubrir?, que teño?, que busco?, como o podo facer?, non me equivoquei ao facelo?, a solución é idónea?	CMCT CAA CSIEE	50%	P.E. P.O. P.M.	1º,2º,3º

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
b g i	<p>B1.3. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados.</p> <p>B1.4. Integración nas tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de aprendizaxe.</p>	<p>B1.3. Utilizar os medios tecnolóxicos de modo habitual no proceso de aprendizaxe, buscando, analizando e seleccionar información relevante en internet ou en outras fontes elaborando documentos propios, facendo exposicións e argumentacións.</p>	<p>MTB1.3.1. Iníciase na utilización de ferramentas tecnolóxicas, nomeadamente a calculadora, para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.</p>	<p>CMCT CD CAA</p>	40%	P.M.	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 2. NÚMEROS</b>							
e g	<p>B2.1. Números naturais ata o 10.000.</p> <p>B2.2. Nome e grafía dos números ata o 10.000.</p> <p>B2.3. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas, unidade de millar e decena de millar.</p> <p>B2.4. O sistema de numeración decimal: valor posicional das cifras.</p> <p>B2.5. Identificación do número anterior e o seguinte a un dado.</p>	<p>B2.1. Ler, escribir e ordenar utilizando razoamentos apropiados.</p>	<p>MTB2.1.1. Le, escribe e ordena números ata o 10.000.</p> <p>MTB2.1.2. Aproxima números á decena, centena e millar.</p>	<p>CMCT CCL</p>	60%	P.E./OBS	1º,2º,3º
				CMCT	50%	P.E. P.M.	1º,2º,3º

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
b e g	B2.6. Orde numérica.  B2.3. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas, unidade de millar e decena de millar.  B2.7. Redondeo de números naturais, ás decenas, centenas e millares.	B2.2. Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor, en situacións da vida cotiá.	MTB2.2.1. Realiza correctamente series tanto ascendentes coma descendentes.	CMCT	60%	P.E.  P.M.	1º,2º,3º
			MTB2.2.2. Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 10.000.	CMCT CAA CCL	60%	P.E.  TEXTOS	1º,2º,3º
			MTB2.2.3. Descompón, compón e redondea números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	CMCT CAA	50%	P.E.	1º,2º,3º
b g	B2.8. Operacións con números naturais: adición, subtracción, multiplicación e división enteira por un número dunha cifra.  B2.9. Automatización de algoritmos.  B2.10. A multiplicación como suma de sumandos iguais e viceversa.  B2.11. Construción e	B2.3. Realizar operación e cálculos numéricos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental, en situación de resolución de problemas.	MTB2.3.1. Constrúe e memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.	CMCT	60%	P.E/ P.O	1º,2º,3º
			MTB2.3.2. Realiza cálculos numéricos coa operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.	CMCT CAA	60%	P.E/ P.M	1º,2º,3º
			MTB2.3.3. Resolve	CMCT	40%	P.E	1º,2º,3º

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
	memorización das táboas de multiplicar. B2.12. Identificación e uso dos termos propios da multiplicación: factores e produto. B2.13. Identificación e uso dos termos propios da división: dividendo, divisor, cociente e resto. B2.14. Utilización en contextos reais da división para repartir e para agrupar. B2.15. Proba da división relacionando dividendo, divisor, cociente e resto en casos sinxelos. B2.16. Utilización da calculadora. B2.17. Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental.		problemas utilizando a multiplicación para realizar recontos, en disposicións rectangulares nos que intervéñ a lei do produto. MTB2.3.4. Realiza cálculos numéricos coa operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados. MTB2.3.5. Identifica e usa os termos propios da multiplicación e da división.			P.M P.E P.M	
				CMCT CAA	40%	P.E P.M	2º,3º
				CMCT	40%	OBS P.E P.O	2º,3º
b g	B2.18. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas. B2.19. Resolución de problemas da vida cotiá.	B2.4. Identificar, resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos	MTB2.4.1. Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento.	CMCT CAA	40%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA MATEMÁTICAS		CURSO		TERCEIRO			
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
		coñecementos matemáticos adecuados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB2.4.2. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	CMCT CAA CSIEE	60%	OBS P.E P.M P.O TEXTOS	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 3. MEDIDA</b>							
b g	B3.1. Expresión e forma simple dunha medición de lonxitude, capacidade, masa ou peso.	B3.1. Seleccionar e utilizar instrumentos e unidades de medida usuais, facendo previamente estimacións e expresando con precisión medidas de lonxitude, peso/masa, capacidade e tempo, en contextos reais.	MTB3.1.1. Identifica as unidades do sistema métrico decimal. Lonxitude, capacidade, masa ou peso.	CMCT	50%	P.M P.E /OBS	2º,3º
	B3.2. Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida. B3.3. Realización de medicións.		MTB3.1.2. Mide con diferentes instrumentos elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.	CMCT CAA		50%	
g	B3.4. Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude. B3.5. Sumar e restar medidas de lonxitude, capacidade e masa ou peso.	B3.2. Operar con diferentes medidas de lonxitude, peso/masa, capacidade e tempo.	MTB3.2.1. Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple.	CMCT	50%	P.M P.E	2º,3º
			MTB3.2.2. Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.	CMCT		50%	



ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
b e g	B3.6. Explicación oral e escrita do proceso seguido e da estratexia utilizada en calquera dos procedementos empregados.	B3.3. Utilizar as unidades de medida máis usuais, convertendo unhas unidades noutras da mesma magnitude, expresando os resultados nas unidades de medida máis axeitadas, explicando oralmente e por escrito o proceso seguido e aplicándoo á resolución de problemas.	MTB3.3.1. Coñece e utiliza as equivalencias entre diversas unidades de medida da mesma magnitude.	CMCT	50%	P.M P.O P.E	2º,3º
			MTB3.3.2. Explica de forma oral e por escrito os procesos seguidos e as estratexias utilizadas en todos os procedementos realizados.	CCL CAA	50%	OBS P.O	2º,3º
			MTB3.3.3. Resolve problemas da vida real utilizando as unidades de medida máis usuais.	CMCT CAA	60%	P.E /OBS/ PM	2º,3º
g	B3.7. Unidades de medida do tempo e as súas relación.  B3.8. Lectura en reloxos analóxicos e dixitais.  B3.9. Cálculos con medidas temporais.	B3.4. Coñecer as unidades de medida do tempo e as súas relación, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria.	MTB3.4.1. Resolve problemas da vida real utilizando as medidas temporais e as súas relacións	CMCT	50%	P.E OBS PO/ P.M	2º,3º
b g	B3.10. O sistema monetario da Unión Europea. Unidade principal: o euro. Valor das diferentes moedas e billetes.  B3.11. Múltiplos e submúltiplos do	B3.5. Coñecer o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea.	MTB3.5.1. Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas	CMCT CAA CSC	50%	P.M P.E	2º,3º

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
	euros. B3.12. Equivalencias entre moedas e billetes.		tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.			TEXTOS OBS	
			MTB3.5.2. Calcula múltiplos e submúltiplos do euro.	CMCT	40%	P.M	2º,3º
b g	B3.13. Resolución de problemas de medida.	B3.6. Identificar e resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB3.6.1. Resolve problemas de medida, utilizando estratexias heurísticas e de razoamento.	CMCT CAA	40%	P.E P.M	2º,3º
			MTB3.6.2. Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	CMCT CAA CSIEE	60%	OBS P.E P.O	2º,3º
BLOQUE 4. XEOMETRÍA							
g	B4.1. Clasificación de polígonos. Lados e vértices. B4.2 Composición e descomposición de polígonos. B4.3. Clasificación de figuras e corpos xeométricos utilizando diversos criterios.	B4.1. Identificar figuras planas e corpos xeométricos, nomeando e recoñecendo os seus elementos básicos (lados, vértices, caras, arestas e ángulos).	MTB4.1.1. Coñece e identifica os elementos básicos dos corpos xeométricos (lado, ángulo e vértice).	CMCT	40%	P.M P.E	3º

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
	B4.4. Figuras xeométricas. Elementos básicos: lado, vértice, base, diagonal, ángulo e eixes de simetría.						
bg	B4.5. A circunferencia e o círculo. Elementos básicos: centro, raio, diámetro.	B4.2. Coñecer e distinguir a circunferencia e o círculo, así como os seus elementos básicos.	MTB4.2.1. Coñece e diferencia a circunferencia do círculo e distingue os seus elementos.	CMCT CAA	40%	P.E/ P.M	3º
g	B4.6. Corpos xeométricos: recoñecemento de prismas, pirámides e corpos redondos. Elementos básicos de poliedros: caras, vértices e arestas.	B4.3. Coñecer e diferenciar os poliedros e os corpos redondos, así como os seus elementos básicos.	MTB4.3.1. Identifica corpos redondos e poliedros (prisma, pirámide, cilindro, cono, esfera...).	CMCT	40%	P.E P.M	3º
bg	B4.7. Comparación e clasificación de ángulos: rectos, agudos, obtusos.  B4.8. Uso das TIC no desenvolvemento e asimilación de contidos relacionados coa xeometría.	B4.4. Saber o que é un ángulo e as clases de ángulos.	MTB4.4.1. Distingue entre ángulos agudos, rectos e obtusos.	CMCT CAA	40%	P.M P.E	3º
beg	B4.9. Interpretación de representacións espaciais en situacións da vida cotiá.  B4.10. Representación elemental de espazos	B4.5. Interpretar representacións espaciais (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) realizadas a partir de sistemas de referencia e de obxectos ou	MTB4.5.1. Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos	CMCT CAA CCL	40%	P.M P.E	3º

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
	coñecidos: planos e maquetas. B4.11. Descrición de posicións e movementos nun contexto topográfico. B4.12. As liñas como percorrido: rectas e curvas, intersección de rectas e rectas paralelas.	situacións familiares.	familiares. MTB4.5.2. Interpreta e describe situacións, mensaxes e feitos da vida diaria utilizando o vocabulario xeométrico axeitado: indica una dirección, explica un percorrido, oriéntase no espazo.	CMCT CAA CCL	40%	P.M OBS/ P.O	3º
b g	B4.13. Perímetro das figuras planas. Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá.	B4.6. Identificar, resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB4.6.1. Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados utilizando estratexias heurísticas de razoamento. MTB4.6.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	CMCT CAA CSIEE	40%	P.M P.E P.M P.E P.O TEXTOS	3º 3º
<b>BLOQUE 5. ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE</b>							
b	B5.1. Recollida e rexistro de datos sobre obxectos,	B5.1. Realizar, ler e interpretar representacións	MTB5.1.1. Recolle e clasifica datos de situacións	CMCT			

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO			TERCEIRO	
Obx,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.aval	Trim
g	fenómenos e situacións familiares utilizando técnicas elementais de enquisas, observación e medición.	gráficas dun conxunto de datos relativos ao contorno inmediato.	do seu contorno, utilizándoos para construír táboas ou gráficas.	CAA	40%	P.M P.E	3º
	B5.2. Lectura, interpretación e elaboración de táboas de dobre entrada de uso habitual na vida cotiá.		MTB5.1.2. Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.	CMCT CAA	40%	P.M P.E	3º
	B5.3. Interpretación e descrición verbal e escrita de elementos significativos de gráficos sinxelos.		MTB5.1.3. Interpreta gráficas de táboas extraendo a información explícita.	CMCT CAA	40%	P.M P.E	3º
	B5.4. Realización de gráficas sinxelas: pictogramas, diagramas de barras.						

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
<b>BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR</b>							
a e	B1.1. Comprensión e valoración de textos orais sinxelos procedentes da radio, da televisión ou da internet, con	B1.1. Comprender textos orais sinxelos dos medios de comunicación, extraendo o sentido global e información	LGB1.1.1. Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o	CCL CAA	60%	EXP ORAL EXPR ORAL	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
	especial incidencia na noticia, para obter información xeral, específica e relevante, sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e elaboración dun breve resumo.	específica.	sentido global da mensaxe.			OBS	
LGB1.1.2. Identifica quen, que e onde nunha noticia.			CCL CAA	50%	OBS EXPR ORAL EXP ORAL TEXTO	1º,2º,3º	
LGB1.1.3. Elabora un breve resumo, a partir de preguntas, dun texto oral sinxelo e valora os informativos da radio e da televisión como fonte de información.			CCL CSC	60%	TEXTO P.E. OBS P.O.	1º,2º,3º	
b e i	B1.2. Uso de documentos impresos, dixitais e audiovisuais para obter, informacións relevantes para realizar tarefas de aprendizaxe.	B1.2. Utilizar os documentos audiovisuais como instrumento de aprendizaxe.	LGB1.2.1. Usa e manexa documentos impresos, audiovisuais e dixitais para obter a información máis importante e necesaria.	CCL CD CAA CSC	60%	P.O. TEXTOS OBS	1º,2º,3º
			LGB1.2.2. Selecciona informacións relevantes dos documentos audiovisuais para realizar tarefas de aprendizaxe	CCL CD CAA	60%	P.M. P.O.	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
				CSIEE		OBS. EXPR ORAL  TEXTO	
a b c e o	B1.3. Comprensión e produción de textos orais sinxelos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase).	B1.3. Comprender e producir textos orais sinxelos, propios do uso cotián ou do ámbito académico.	LGB1.3.1. Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.	CCL CAA CSC CSEIEE	40%	P.O. OBS.	1º,2º,3º
LGB1.3.2. Sigue unha exposición da clase e extrae o sentido global e as informacións máis relevantes, preguntando se é necesario para verificar a súa comprensión.			CCL CAA	50%	P.E. OBS P.O.	1º,2º,3º	
LGB1.3.3. Elabora e produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia lineal elemental e responde preguntas			CCL CSIEE CAA	60%	EXPR ORAL EXP ORAL. P.O.	1º,2º,3º	

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
			aclaratorias elementais sobre o seu contido.				
			LGB1.3.4. Participa no traballo en grupo.	CCL CSIEE CAA CCL	60%	OBS	1º,2º,3º.
a c e	B1.4. Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas, respectando as opinións de quen fala e sen interrupcións inadecuadas.	B1.4. Manter unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos demais.	LGB1.4.1. Atende as intervencións dos e das demais, en conversas e exposicións sen interromper.	CCL CSC	60%	OBS	1º,2º,3º
			LGB1.4.2. Respecta as opinións da persoa que fala.	CCL CSC	60%	OBS	1º,2º,3º
a c d e o	B1.5. Participación e cooperación nas situacións comunicativas (expresións espontáneas, informacións, conversacións reguladores da convivencia, discusións ou instrucións) con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (petición e quendas de palabra, mantemento do tema, respecto	B1.5. Participar nas diversas situacións de interacción oral que se producen na aula, amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.	LGB1.5.1. Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	CCL CSC CAA	60%	OBS	1º,2º,3º
			LGB1.5.2. Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais.	CCL CSC CCEC	70%	OBS	1º,2º,3º
			LGB1.5.3. Utiliza a lingua galega en calquera	CCL			



ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
	ás opinións das demais persoas, posturas e xestos adecuados).		situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.	CSC CCEC	60%	OBS P.O.	1º,2º,3º,
LGB1.5.4. Emprega unha postura e xestualidade que transmite predisposición para interactuar cos demais.			CCL CSC CCEC	40%	OBS.	1º,2º,3º	
LGB1.5.5. Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas.			CCL CSC CCEC	60%	OBS	1º,2º,3º	
LGB1.5.6. Participa na conversa formulando e contestando preguntas.			CCL CSC CCEC CAA	60%	OBS P.O.	1º,2º,3º	
a	B1.6. Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais: entoación, ritmo e xestualidade.	B1.6. Aposar interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.	LGB1.6.1. Elabora un discurso oral coherente, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.	CCL CAA	60%	OBS P.O.	1º,2º,3º
b			LGB1.6.2. Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando algúns nexos	CCL	50%	OBS P.O.	1º,2º,3º
e							

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
			básicos.				
			LGB1.6.3. A mosar un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas e propias da lingua galega.	CCL CCEC	60%	OBS. P.O.	1º,2º,3º
b e	B1.7. Produción de textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación social coa axuda de modelos sinxelos e en situación de simulación.	B1.7. Elaborar textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación.	LGB1.7.1. Elabora textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.	CCL CD CAA CSIEE CSC	50%	OBS P.O.	1º,2º,3º
b d e	B1.8. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	B1.8. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.	LGB1.8.1. A mosar respecto ás ideas e achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	CCL CAA CSIEE	60%	OBS	1º,2º,3º
e	B1.9. Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.	B1.9. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.	LGB1.9.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.	CCL CAA CCEC CSIEE	60%	OBS	1º,2º,3º
a d	B1.10. Uso, de forma xeral, dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa	B1.10. Usar, de forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa	LGB1.10.1. Usa, de forma xeral, unha linguaxe non	CCL CSC	60%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
e o	coas diferenzas.	coas diferenzas.	sexista.				
			LGB1.10.2. Identifica o uso de linguaxe discriminatoria e sexista evidente.	CCL CSC	50%	OBS	1º,2º,3º
a d e o	B1.11. Comparación de textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.	B1.11. Comparar textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.	LGB1.11.1. Compara textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.	CCL CCEC	50%	OBS. P.O.	1º,2º,3º
a d e o	B1.12. Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	B1.12. Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral.	LGB1.12.1. Identifica a lingua galega oral con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación...	CCL CCEC	40%	OBS P.O.	1º,2º,3º
			LGB1.12.2. Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	CCL CCEC CSC	60%	OBS	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER</b>							
b e l j	B2.1. Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social: correspondencia escolar, normas da clase, normas do comedor, normas do transporte	B2.1. Comprender, buscar, localizar e seleccionar información explícita en textos sinxelos de soportes variados (webs infantís,	LGB2.1.1. Comprende a información relevante de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social ou	CCL CD CSC	70%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
	e regras de xogos.	libros, carteis).	proprios de situacións cotiás.				
	B2.2. Comprensión de información xeral en textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas webs infantís) con especial incidencia na noticia e nas cartas á dirección do xornal, localizando informacións destacadas en portadas, titulares, subtítulos, entradas.		LGB2.1.2. Identifica as ideas principais dun texto sinxelo (narrativo, descritivo, expositivo).	CCL	70%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º
	B2.3. Comprensión de información relevante en textos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (folletos descrições, instrucións e explicacións).		LGB2.1.3. Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.	CCL CAA CSIEE	70%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º
			LGB2.1.4. Interpreta, personificacións e hipérboles en textos sinxelos.	CCL CAA CSIEE	40%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º
			LGB2.1.5. Identifica a estrutura xeral dun texto.	CCL	50%	OBS. P.E. P.O.	1º,2º,3º
			LGB2.1.6. Emprega o dicionario, de xeito guiado, para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.	CCL CAA CSIEE	60%	OBS P.E. P.O.	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
b e	B2.4. Integración de coñecementos e de informacións procedentes de diferentes soportes para aprender e contrastar información, identificando e interpretando os datos que se transmiten mediante sinxelos gráficos e ilustracións.	B2.2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de sinxelos gráficos, e ilustracións.	LGB2.2.1. Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.	CCL CAA CSC CSIEE CMCT	60%	OBS. P.O. P.E. TEXTO	1º,2º,3º
b e	B2.5. Subliñado e resumo da información relevante dun texto sinxelo adecuado ao seu nivel.	B2.3. Realizar o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo e resumir o seu contido.	LGB2.3.1. Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.	CCL CAA	70%	OBS P.E.	1,2º,3º
			LGB2.3.2. Realiza o resumo, a partir de preguntas, dun texto sinxelo.	CCL CAA	70%	P.E. TEXTO	1º,2º,3º
b e	B2.6. Iniciación ás estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).	B2.4. Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.	LGB2.4.1. Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e das ilustracións.	CCL CAA CSIEE	50%	OBS P.O.	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
			LGB2.4.2. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión,cando é preciso.	CCL CAA CSIEE	70%	OBS. P.E.	1º,2º,3º
b e	B2.7. Uso dirixido das tecnoloxías da información e das bibliotecas para obter información e modelos para a lectura.	B2.5. Utilizar de xeito guiado das tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.	LGB2.5.1. Utiliza de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.	CCL CD CAA	40%	P.M. P.E.	1º,2º,3º
			LGB2.5.2. Utiliza de xeito guiado dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.	CCL CAA CD CSIEE	40%	P.M. P.E.	1º,2º,3º
a b e	B2.8. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta, de textos sinxelos en galego adaptados á idade e aos intereses das alumnas e dos alumnos.	B2.6. Ler, en silencio ou en voz alta, textos sinxelos en galego, adaptados á súa idade e aos seus intereses.	LGB2.6.1. Descodifica sen dificultade as palabras.	CCL CAA	50%	OBS. P.O.	1º,2º,3º
			LGB2.6.2. Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.	CCL	60%	OBS P.O.	1º,2º,3º
			LGB2.6.3. Le textos, adaptados e próximos á súa experiencia, en silencio, sen	CCL CSC	70%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
			dificultade.				
a b e i	B2.9. Uso da biblioteca respectando as súas normas de funcionamento e valorándoa como fonte de información e de ocio e participación en actividades literarias.  B2.10. Valoración das normas de funcionamento da biblioteca como recurso para acceder facilmente a información moi variada e manter un ambiente agradable de traballo e lecer.	B2.7. Usar as bibliotecas de aula, e de centro, respectando as normas básicas de funcionamento, e participar en actividades literarias.	LGB2.7.1. Utiliza as bibliotecas de aula e de centro respectando as normas básicas do seu funcionamento.  LGB2.7.2. Valora as bibliotecas de aula e de centro como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos.  LGB2.7.3. Participa en actividades literarias do centro.	CCL CAA CSC  CCL CAA CSC  CCL CSC CCEC	50%  50%  50%	OBS  OBS  OBS	1º,2º,3º  1º,2º,3º  1º,2º,3º
a b e	B2.11. Mantemento adecuado da súa biblioteca persoal.	B2.8. Ter interese por ter unha biblioteca propia.	LGB2.8.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.	CCL CAA CSC	50%	OBS	1º,2º,3º
a b e	B2.12. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de e de lecer.	B2.9. Aposar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.	LGB2.9.1. Aposar interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.	CCL CAA CSC CCEC	70%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
a b e m	B2.13. Desenvolvemento da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de expresión das preferencias persoais.	B2.10. Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.	LGB2.10.1. Selecciona textos do seu interese, en función dos seus gustos e preferencias.	CCL	50%	OBS	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR</b>							
a b e	B3.1. Uso das estratexias de planificación, de textualización e revisión como partes do proceso escritor.	B3.1. Usar, as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	LGB3.1.1. Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información.	CCL CSIEE CAA	70%	P.E. TEXTO	1º,2º,3º
			LGB3.1.2. Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.	CCL CAA CSIEE	70%	TEXTO	1º,2º,3º
			LGB3.1.3. Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	CCL	60%	TEXTO P.E.	1º,2º,3º
			LGB3.1.4. Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía,	CCL CSC		P.E.	1º,2º,3º



ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
			léxico, morfosintaxe.	CCEC	50%	TEXTO	
a	<p>B3.2. Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia escolar, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, solicitudes, instrucións..., de acordo coas características propias destes xéneros.</p> <p>B3.3. Composición de textos de información sinxelos, característicos dos medios de comunicación social, sobre acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia, en situacións reais ou simuladas.</p>	<p>B3.2. Producir textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir e resumir, emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.</p>	LGB3.2.1. Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións...	CCL CAA CD	60%	P.E. P.M. TEXTO	1º,2º,3º
b			LGB3.2.2. Redacta textos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis) de xeito creativo.	CCL CSC CCEC CAA	60%	TEXTOS.	1º,2º,3º
e			LGB3.2.3. Elabora diferentes tipos de textos (narrativos e descritivos) seguindo un guión establecido.	CCL CAA	60%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º
o			LGB3.2.4. Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.	CCL CSC CCEC	40%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
			LGB3.2.5. Resume brevemente o contido de textos sinxelos, a partir de preguntas, propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación.	CCL CSC CAA	60%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º
b e	B3.4. Producción de textos relacionados co ámbito académico para comunicar información (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións).	B3.3. Elaborar textos do ámbito académico para comunicar información.	LGB3.3.1. Elabora por escrito textos do ámbito académico moi sinxelos (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións...) para obter e comunicar información.	CCL CAA CSIEE	60%	P.E. TEXTOS	1º,2º,3º
a b e j	B3.5. Creación de textos sinxelos con intención informativa utilizando a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.	B3.4. Elaborar textos sinxelos que combinen a linguaxe verbal e a non verbal.	LGB3.4.1. Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.	CCL CSC CCEC CAA CSIEE	60%	P.E. TEXTOS P.M.	1º,2º,3º
b d e i	B3.6. Uso guiado de programas informáticos de procesamento de textos.	B3.5. Usar de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.	LGB3.5.1. Usa de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.	CCL CD CAA CSIEE	30%	P.M. OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
j							
b e i j	B3.7. Utilización de elementos gráficos e paratextuais sinxelos, para facilitar a comprensión (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía).	B3.6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos.	LGB3.6.1. Usa recursos gráficos e paratextuais (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos.  LGB3.6.2. Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido.	CCL CD CSIEE	40%	P.E. TEXTOS P.M.	1º,2º,3º
a b e o	B3.8. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica.  B3.9. Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención, de reelaboración da información e dos coñecementos e de expresión creativa.	B3.7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.	LGB3.7.1. Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interliñado...  LGB3.7.2. Valora a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.	CCL CD CAA	60%	P.M. OBS	1º,2º,3º
	<b>BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA</b>						
e	B4.1. Uso e identificación intuitiva de terminoloxía moi	B4.1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical	LGB4.1.1. Sinala a denominación dos textos	CCL			

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
	elemental nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados, enunciado, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes e formas verbais.	básica, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento na mellora do uso da lingua.	traballados e reconece nestes, enunciados, palabras e sílabas.	CAA	60%	TEXTOS P.E.	1º,2º,3º
			LGB4.1.2. Identifica as formas verbais.	CCL CAA	50%	TEXTOS/P.E.	1º,2º,3º
			LGB4.1.3. Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.	CCL CAA	60%	TEXTOS P.E./OBS	1º,2º,3º
			LGB4.1.4. Identifica nun texto substantivos e adxectivos.	CCL CAA	60%	TEXTOS/P.E.	1º,2º,3º
			LGB4.1.5. Sinala o xénero e número de palabras dadas e é quen de cambialo.	CCL CAA	60%	TEXTOS/ P.E./OBS	1º,2º,3º
b e	B4.2. Uso das normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos.	B4.2. Aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.	LGB4.2.1. Aprecia o valor social das normas ortográficas e a necesidade de cingirse a elas.	CCL CSC CCEC	50%	TEXTOS OBS P.E. P.O.	1º,2º,3º
			LGB4.2.2. Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.				

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
e	B4.3. Comparación e transformación de enunciados, mediante inserción, supresión, cambio de orde, segmentación e recomposición, para xulgar sobre a gramaticalidade dos resultados.  B4.4. Comparación de estruturas sintácticas elementais para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.  B4.5. Inserción e coordinación de oracións como instrumento na mellora da composición escrita.	B4.3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como unha sintaxe elemental nas producións orais e escritas.	LGB4.3.1. Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.	CCL	50%	TEXTOS/OBS/P.E.	1º,2º,3º
			LGB4.3.2. Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.	CCL	50%	TEXTOS P.E./OBS	1º,2º,3º
			LGB4.3.3. Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.	CCL CSC CCEC	30%	OBS TEXTOS P.E.	1º,2º,3º
e	B4.6. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (adición, causa), en relación coa composición de textos.	B4.4. Recoñecer e empregar conectores básicos.	LGB4.4.1. Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición e causa.	CCL CAA	30%	OBS P.E./TEXTOS	1º,2º,3º
b e i	B4.7. Uso do dicionario, en papel ou electrónico, de xeito guiado.	B4.5. Usar o dicionario en papel ou electrónico, de xeito guiado.	LGB4.5.1. Usa o dicionario en papel ou dixital de xeito guiado.	CCL CAA CD	60%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
b e i o	B4.8. Identificación de palabras compostas e derivadas, de sinónimos de antónimos e palabras polisémicas básicas, en relación coa comprensión e coa produción de textos.	B4.6. Identificar palabras compostas e derivadas, así como sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas, para comprender e producir textos.	LGB4.6.1. Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.	CCL CAA	40%	P.E. OBS/P.O.	1º,2º,3º
			LGB4.6.2. Recoñece e usa sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas.	CCL CAA	50%	OBS TEXTOS/P.E.	1º,2º,3º
a d e h m o	B4.9. Valoración da lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	B4.7. Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	LGB4.7.1. Valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	CCL CCEC	40%	OBS	1º,2º,3º
a d e m o	B4.10. Comparación entre aspectos das linguas que coñece e/ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos, recoñecer as posibles interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.	B4.8. Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que coñece ou está a aprender para reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega, recoñecer as posibles interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.	LGB4.8.1. Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas sintácticas, ortográficas, morfolóxicas e léxicas moi evidentes e básicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.	CCL CCEC CCL	30%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
<b>BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA</b>							
b d e	B5.1. escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.  B5.2. Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	B5.1. escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos sinxelos, procedentes da literatura galega en xeral, e da literatura galega popular en particular.	LGB5.1.1. escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.	CCL CAA CCEC	60%	OBS P.O.	1º,2º,3º
			LGB5.1.2. Valora os textos da literatura oral galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	CCL CCEC	50%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º
b d e  i o	B5.3. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses do alumnado.  B5.4. Lectura guiada e expresiva de textos narrativos da literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.	B5.2. Ler textos e obras en galego adaptadas á idade e en diferentes soportes.	LGB5.2.1. Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.	CCL CCEC CD	60%	TEXTOS P.O.	1º,2º,3º
			LGB5.2.2. Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e	CCL CCEC CD	60%	TEXTOS P.O. OBS	1º,2º,3º

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
			en diferentes soportes.				
b d e o	B5.5. Lectura guiada de poemas, de relatos e de obras, recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.3. Identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados..	LGB5.3.1. É quen de identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.	CCL CCEC	50%	TEXTOS P.O.	1º,2º,3º
b e o	B5.6. Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir de modelos sinxelos.	LGB5.4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.	CCL CCEC CSC	60%	TEXTOS P.E.	1º,2º,3º
b d e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de situacións de textos literarios.	B5.5. Participar activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.	LGB5.5.1. Participa activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.	CCL	40%	P.O. OBS	1º,2º,3º
a d e o	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	B5.6. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	LGB5.6.1. Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	CCL CSC CCEC	50%	OBS TEXTOS	1º,2º,3º
a	B5.9. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos	B5.7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as	LGB5.7.1. Amosa curiosidade por coñecer	CCL			



ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO			TERCEIRO	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst. Aval	Trim.
d e o	que se utilizan noutras culturas. B5.10. Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.	diferenzas persoais, sociais e culturais.	outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.	CCEC	50%	OBS P.E TEXTOS.	1º,2º,3º

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
<b>BLOQUE 1. A IDENTIDADE E A DIGNIDADE DA PERSOA</b>							
m k	B1.1. O autoconhecimento. Identificación das características persoais e dos trazos de identidade, as propias capacidades e necesidades.	B1.1. Crear unha imaxe positiva dun mesmo/as tomando decisións meditadas e responsables, baseadas nun bo autoconceito.	VSCB1.1.1. Reflexiona sobre os trazos característicos da súa personalidade e verbaliza as conclusións.	CSC CSIEE	60%	OBS EXPR ORAL.	1º,2º,3º
	B1.2. Habilidades comunicativas. Expresión de vivencias e sentimentos de forma construtiva.		VSCB1.1.2. Expresa a percepción da súa propia identidade, integrando a representación que fai dun mesmo ou dela mesma e a imaxe que expresan os	CSC CCL	60%	OBS EXPR ORAL TEXTOS	1º,2º,3º

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
			demais.				
m	B1.3. O autoconcepto. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo.	B1.2. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal	VSCB1.2.1. Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.	CSC CCL CSIEE	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
a m	B1.4. As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción.  B1.5.O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia.	B1.3. Estructurar un pensamento efectivo empregando as emocións de forma positiva.	VSCB1.3.1 Aplica o autocontrol á toma de decisión.  VSCB1.3.2. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións e das demais persoas.  VSCB1.3.3. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.	CSC CSIEE  CSC CSIEE  CSC CSIEE CCL	60%  60%  60%	OBS  OBS EXPR ORAL  OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º  1º,2º,3º  1º,2º,3º
b m	B1.6. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora.	B1.4. Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos.	VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos.  VSCB1.4.2.Asume as súas responsabilidades durante a	CSC CSIEE  CSC	70%	OBS	1º,2º,3º  1º,2º,3º

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
			colaboración.	CSIEE	70%	OBS/ EXPR ORAL	
			VSCB1.4.3. Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas con axuda dunha persoa adulta.	CSC CAA CSIEE	60%	OBS	1º,2º,3º
m	B1.7. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade nun mesmo, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración.	B1.5. Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas.	VSCB1.5.1. Emprega algunha estratexia para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.	CSC CSIEE	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
a	B1.8. A iniciativa persoal. As accións creativas. consecución de logros.	B1.6. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común.	VSCB1.6.1. Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación.	CSIEE CSC	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB1.6.2. Define e formula claramente problemas de convivencia.	CSC CCL	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
b	B1.9. A responsabilidade. Causas e consecuencias das accións propias. A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. O sentido do compromiso respecto a un	B1.7. Propoñerse desafíos e levarlos a cabo mediante unha toma de decisión persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un	VSCB1.7.1. Reflexiona, respondendo a preguntas, as consecuencias das súas accións.	CSC CCL CSIEE	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB1.7.2. Desenvolve	CSC		OBS	

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
	mesmo e aos demais. A asunción dos propios actos.	mesmo e ás demais persoas.	actitudes de respecto cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social.	CSIEE	60%	EXPR ORAL	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 2. A COMPRENSIÓN E O RESPECTO NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS</b>							
m	B2.1. As habilidades de comunicación. A percepción e emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos.	B2.1. Expresar opinións, sentimentos e emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.	VSCB2.1.1. Expresar con claridade opinións, sentimentos e emocións.	CCL CSC CSIEE	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB2.1.2. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos.	CCL CSC	60%	EXPR ORAL P.M./ OBS	1º,2º,3º
			VSCB2.1.3. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais.	CCL CAA CSIEE	60%	OBS P.M.	1º,2º,3º
			VSCB2.1.4. Expón respectuosamente os argumentos.	CCL CSC	60%	OBS /EXPR ORAL	1º,2º,3º
b m	B2.2. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar,	B2.2. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de	VSCB2.2.1. Escoita exposicións orais e entende a comunicación desde o	CSC CCL	60%	OBS	1º,2º,3º

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
e	preguntar, argumentar.	perspectiva con empatía.	punto de vista da persoa que fala.				
			VSCB2.2.2. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.	CAA CSIEE CSC CCL	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
c m e	B2.3. A comunicación expresiva. Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación.	B2.3. Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que inhiben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade.	VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación.	CCL CSC	60%	EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB2.3.2. Aмосa interese polos seus interlocutores.	CCL CSC	60%	OBS	1º,2º,3º
e m	B2.4. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas.	B2.4. Empregar a aserción.	VSCB2.4.1. Expresa abertamente as propias ideas.	CCL CSC CSIEE	60%	EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva.	CCL CSC	70%	EXPR ORAL	1º,2º,3º

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
m	B2.5. O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. A inferencia e o sentido da expresión dos e das demais. A escoita activa e a axuda.	B2.5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento.	VSCB2.5.1 Relaciona, con axuda dunha persoa adulta, diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.	CCL CSC CAA	60%	EXPR ORAL TEXTOS OBS	1º,2º,3º
c m	B2.6.A intelixencia interpersonal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo.	B2.6. Establecer relacións interpersoais positivas empregando habilidades sociais.	VSCB2.6.1. Emprega diferentes habilidades sociais básicas.	CSC	70%	OBS / EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB2.6.2. Participa activamente en actividades que contribúen á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.	CSC CSIEE	60%	OBS P.M. EXPR ORAL	1º,2º,3º
a	B2.7. O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen sentimentos positivos ou negativos no alumnado.	B2.7. Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas.	VSCB2.7.1. Respecta e acepta as diferenzas individuais.	CSC	60%	OBS	1º,2º,3º
			VSCB2.7.2. Recoñece, e identifica as calidades doutras persoas.	CSC	60%	TEXTOS / EXPR ORAL	1º,2º,3º
c m	B2.8. As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo.	B2.8. Contribuír á mellora do clima do grupo, amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.	VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.	CSC CSIEE	60%	P.M. OBS	1º,2º,3º
			VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións	CSC			

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
			emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.	CSIEE	70%	OBS/ EXPR ORAL	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 3. A CONVIVENCIA E OS VALORES SOCIAIS</b>							
b m	B3.1 Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisión destes. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e sentimentos.	B3.1 Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.	VSCB3.1.1 Establece relacións de confianza cos iguais e coas persoas adultas.	CSC CSIEE	70%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB3.1.2 Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración.	CSC CSIEE	60%	P.M. TEXTOS	1º,2º,3º
			VSCB3.1.3 Pon de manifesto unha actitude aberta cara ás demais persoas compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.	CSC CSIEE	60%	OBS TEXTOS EXPR ORAL	1º,2º,3º
b	B3.2 A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación equitativa. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de	B3.2 Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias.	VSCB3.2.1 A moza boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.	CAA CSIEE CSC	70%	OBS	1º,2º,3º
			VSCB3.2.2. Practica as estratexias de axuda entre iguais.	CAA CSIEE		OBS EXPR ORAL	

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
	<p>carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, o compartir puntos de vista e sentimentos.</p> <p>B3.3. Estructuras e técnicas da aprendizaxe cooperativa.</p>			CSC	60%		1º,2º,3º
			VSCB3.2.3. Practica as estratexias de axuda entre iguais	CAA CSIEE CSC	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB3.2.4. Respecta as regras durante o traballo en equipo.	CSC	70%	OBS	1º,2º,3º
			VSCB3.2.5. Emprega destrezas de interdependencia positiva.	CSC CSIEE CAA	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º
a			B3.4. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras asumidas polo grupo e pola comunidade. Valoración da necesidade de normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social.	B3.3. Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa, empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.	VSCB3.3.1. Participa na elaboración das normas da aula.	CSC CSIEE	70%
			VSCB3.3.2. Respecta as normas do centro escolar.	CSC	70%	OBS	1º,2º,3º
c	B3.5. A resolución de conflitos. A	B3.4. Participar activamente	VSCB3.4.1. Resolve os	CSC		OBS	



ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
m	linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. A transformación do conflito en oportunidade.	na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	conflitos, coa axuda dunha persoa adulta, de modo construtivo.	CSIEE	70%	EXPR ORAL	1º,2º,3º
			VSCB3.4.2. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos e intencións nas relacións interpersoais.	CCL CSC	70%	EXPR ORAL OBS	1º,2º,3º
			VSCB3.4.3. Analiza as emocións e sentimentos das partes en conflito.	CSC CSIEE	60%	OBS	1º,2º,3º
a	B3.6. Identificación, recoñecemento e valoración dos dereitos de todos os nenos e de todas as nenas do mundo recoñecidos nas declaracións universais, no Estatuto de autonomía de Galicia e na Constitución española.	B3.5. Comprender a importancia dos dereitos da infancia valorando as condutas que os protexen.	VSCB3.5.1.Expón os dereitos básicos da infancia.	CSC CCL	60%	EXPR ORAL EXP ORAL OBS / TEXTOS	1º,2º,3º
d m	B3.7. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e	B3.6. Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e de corresponsabilidade de homes e mulleres.	VSCB3.6.1. Colabora con persoas do outro sexo en diferentes situacións escolares. VSCB3.6.2. Realiza diferentes tipos de actividades	CSC CSIEE CSC CSIEE	60%	OBS EXPR ORAL	1º,2º,3º

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO			TERCEIRO	
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst,Aval	Trim.
	homes no mundo laboral e na vida cotiá.		independentemente do seu sexo.				
n	B3.8. A educación viaria. Respecto cara ás normas de mobilidade viaria. Identificación das causas e grupos de risco nos accidentes de tráfico.  B3.9. Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas que contribúen a consolidar condutas e hábitos viarios correctos.	B3.7. Valorar as normas de seguridade viaria, analizando as causas e consecuencias dos accidentes de tráfico.	VSCB3.7.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación viaria.	CSC CSIEE	60%	OBS P.M.	1º,2º,3º
			VSCB3.7.2 Expón as causas de diferentes accidentes de tráfico	CSC CCL	60%	EXP ORAL	1º,2º,3º
			VSCB3.7.3.Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.	CSC CCL CMCT CD	60%	EXP ORAL EXPR ORAL	1º,2º,3º

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO			TERCEIRO	
Obxe,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.Aval	Trim.
<b>BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL</b>							
e j	B1.1. Establecemento de protocolos de actuación na observación das obras artísticas.  B1.2. Valoración do coñecemento de diferentes códigos artísticos como medio de expresión de ideas.	B1.1 Describir as características dos elementos presentes no contexto e as sensacións que as obras artísticas provocan.	EPB1.1.1 Establece unha orde ou pautas para seguir no procedemento de observación dos elementos do contexto, e na súa comunicación oral ou escrita.	CCL CAA	50%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB1.1.2. Describe as características dos feitos artísticos e as sensacións que as obras provocan. e expresa as súas apreciacións persoais cun criterio artístico.	CCL CCEC	50%	OBS EXP ORAL EXPR ORAL	1º,2º,3º
			EPB1.1.3. Identifica e coñece os termos propios da linguaxe plástica.	CCL CCEC	50%	OBS / PM	1º,2º,3º
e j	B1.3. Interpretación e valoración da información que proporcionan as imaxes no contexto social e comunicación das apreciacións obtidas.  B1.4. Indagación sobre	B1.2. Interpretar o contido das imaxes e representacións do espazo presentes no contexto, con identificación das posicións dos elementos plásticos no espazo.	EPB1.2.1. Interpreta e valora a información que ofrecen as imaxes no contexto social e comunica as sensacións, elaborando informacións básicas.	CCL CCEC	60%	OBS EXP ORAL PM EXP ORAL	1º,2º,3º

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO			TERCEIRO	
Obxe,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.Aval	Trim.
	diferentes maneiras de representar o espazo.		EPB1.2.2. Identifica a posición dos elementos plásticos tendo en conta as técnicas espaciais.	CCEC CCL	50%	OBS PM	1º,2º,3º
j b	B1.5. Observación dos materiais empregados nas obras plásticas. B1.6. Exploración de calidades dos materiais (transparencia, rugosidade, lixeireza etc.) e tratamento convencional e sinxelo de texturas, formas e cores sobre diferentes soportes.	B1.3. Clasificar texturas, formas e cores atendendo a distintos criterios.	EPB1.3.1. Clasifica texturas e tonalidades de formas naturais e artificiais exploradas desde diferentes ángulos e posicións.	CCEC CCL	50%	OBS PM	1º,2º,3º
			EPB1.3.2. Clasifica texturas, formas e cores atendendo a criterios de similitude ou diferenza.	CCEC CCL	50%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB1.3.3. Diferencia e reconece as diferentes texturas, liñas, formas e cores nas composicións artísticas.	CCEC CCL	50%	OBS PM	1º,2º,3º
j a b	B1.7. Descrición de profesionais relacionados/as coas artes plásticas e visuais. B1.8. Procura de información sobre as manifestacións culturais e artísticas do contexto.	B1.4. Identificar e valorar recoñecidos/as autores/as e as súas obras máis significativas, facendo fincapé na cultura propia.	EPB1.4.1. Describe varias profesións relacionadas coas artes plásticas.	CCEC CSC CCL	50%	EXP ORAL EXPR ORAL	1º,2º,3º

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO			TERCEIRO	
Obxe,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.Aval	Trim.
			EPB1.4.2. Procura información sobre artistas plásticos/as da cultura propia e de outras, e sobre a súa obra.	CCEC CSC CAA	50%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB1.4.3. Avisa interese por coñecer formas de expresión de autores/as e a súa obra, empregando as tecnoloxías da información.	CCEC CSC CD	50%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB1.4.4. Relaciona artistas coas obras máis representativas.	CCEC CSC CCL	50%	EXP ORAL OBS	1º,2º,3º
<b>BLOQUE 2. EXPRESIÓN ARTÍSTICA</b>							
j b	B2.1. Planificación e organización para axustar o proceso de creación individual e en grupo ás intencións previstas, seleccionando adecuadamente os materiais, os instrumentos e	B2.1.Utilizar instrumentos, técnicas e materiais adecuados para alcanzar un produto artístico final.	EPB2.1.1. Utiliza cores (primarias e mesturadas) e tonalidades cunha intención estética, manexando diferentes técnicas.	CCEC CAA	60%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB2.1.2. Manexa lapis de	CCEC			

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO			TERCEIRO	
Obxe,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.Aval	Trim.
	as técnicas. B2.2. Elaboración de imaxes usando técnicas e recursos diversos. B2.3. Construción de estruturas con volume.		cores, témperas, rotuladores, sombreado, acuarelas etc.) para a composición de obras.	CAA	60%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB2.1.3. Manexa material diverso nas producións plásticas, explorando diversas técnicas e actividades manipulativas.	CCEC CAA	60%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB2.1.4. Practica o recorte e pega materiais de diferentes texturas.	CCEC CAA	60%	OBS PM	1º,2º,3º
			EPB2.1.5. Completa figuras seguindo as liñas como guía.	CCEC CAA	50%	PM / OBS	1º,2º,3º
			EPB2.1.6. Combina técnicas de picado, encartado e pegado.	CCEC CAA	50%	PM/ OBS	1º,2º,3º
			EPB2.1.7. Utiliza a cuadrícula como referencia para copiar e representar modelos, de maneira proporcionada.	CCEC CAA	60%	PM OBS	1º,2º,3º

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO			TERCEIRO	
Obxe,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.Aval	Trim.
			EPB2.1.8. Usa a técnica de colaxe con limpeza e precisión, manexando diferentes técnicas.	CCEC CAA	50%	PM OBS	1º,2º,3º
			EPB2.1.9. Fai composicións correctamente a partir do eixe de simetría.	CCEC CMCCT	50%	OBS PM	1º,2º,3º
			EPB2.1.10. Crea imaxes tridimensionais co recorte e o pegado.	CCEC CAA	40%	OBS PM	1º,2º,3º
			EPB2.1.11. Debuxa a figura humana, usando a cuadrícula para alcanzar as proporcións axeitadas.	CCEC CMCCT	50%	OBS PM	1º,2º,3º
a j	B2.4. Selección e uso responsable de materiais apropiados segundo as súas posibilidades plásticas e o fin para o que se previron.  B2.5. Establecemento de protocolos de actuacións no	B2.2. Coidar o material e os espazos e utilízaos adecuadamente.	EPB2.2.1. Coida e utiliza adecuadamente os recursos de traballo.	CCEC CSC	60%	PM OBS	1º,2º,3º

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO			TERCEIRO	
Obxe,	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C. clave	%	Inst.Aval	Trim.
	proceso de creación individual e/ou colectiva.						
a c	B2.6. Respecto polas normas e pola repartición de tarefas establecidas no grupo.  B2.7. Respecto polas ideas e os traballos individuais.	B2.3. Respetar e valorar o traballo individual e en grupo.	EPB2.3.1. Leva a cabo proxectos en grupo respectando as ideas das demais persoas e colaborando coas tarefas que lle foran encomendadas.	CSC CCEC CAA	50%	PM EXPR ORAL OBS	1º,2º,3º
j i	B2.8. Utilización de recursos dixitais para a elaboración de producións artísticas.  B2.9. Compilación de imaxes para complementar textos (carteis, anuncios, esquemas etc.).	B2.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación para buscar material para as creacións propias ou colectivas.	EPB2.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para documentarse sobre o seu contexto cultural e artístico.	CCEC CD	40%	EXPR ORAL PM OBS	1º,2º,3º
			EPB2.4.2. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para buscar material para as súas creacións artísticas.	CCEC CD	40%	PM OBS	1º,2º,3º



## 8- RECURSOS PARA A AVALIACIÓN DAS UNIDADES

Son instrumentos para facer un seguimento dos alumnos/as ao longo de todo o curso. ***Aproximadamente cada dúas unidades realízase:***

### ***Observación sistemática:***

- Escala de observación.
- Rexistro diario de tarefas e chamadas.

### ***Análise das producións dos alumnos:***

- Monografías.
- Resumos.
- Traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos.
- Producións orais.

### ***Intercambios orais cos alumnos:***

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.

### ***Probas específicas:***

- Obxectivas.
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios.
- Autoavaliación.
- Probas de comprensión.
- Ditados.

Os resultados serán anotados nas oportunas ***listas de control e escalas de observación.***

## 9- TEMPORALIZACIÓN

A avaliación da intervención educativa debe ser continua, e por tanto, convén tomar datos ó longo do proceso para facer os cambios pertinentes no momento axeitado.

## 10-DIRECTRICES E INSTRUMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL.

A partires da *observación* e de *probos específicas*, e tendo en conta os *resultados de avaliación final do curso anterior*, cubrirase unha sinxela *ficha* na que se reflectan:

**-Grao de atención e concentración** (alta-baixa-variable-normal).

**-Hábitos e actitudes:**

- o Acaba as tarefas
- o É limpo e ordenado no seu traballo
- o Amosa interese
- o É correcto no trato cos compañeiros
- o É correcto no trato co profesor/a
- o Coñece e realiza hábitos rutineiros(recoller, coida-lo material,...)
- o escoita, aprende e respecta as contribucións dos demais.

**- Expresión e Comprensión Oral**

- o Exprésase dun xeito claro e ordenado en lingua galega.

- o Comprende un texto escoitado en lingua galega.
- o Le dun xeito adecuado ó nivel

**- *Expresión e Comprensión Escrita***

- o Comprende textos escritos.
- o Escribe sen erros de substitucións, omisións, unións-fragmentacións.
- o Presenta os escritos de forma limpa e ordenada
- o Ten conciencia de certas regras ortográficas traballadas
- o Constrúe frases con senso completo
- o Escribe pequenos relatos con sentido.

**- *Expresión e Comprensión Oral***

- o Exprésase dun xeito claro e ordenado en lingua galega.
- o Comprende un texto escoitado en lingua galega.
- o Le dun xeito adecuado ó nivel

**- *Expresión e Comprensión Escrita***

- o Comprende textos escritos.
- o Escribe sen erros de substitucións, omisións, unións-fragmentacións.
- o Presenta os escritos de forma limpa e ordenada
- o Ten conciencia de certas regras ortográficas traballadas
- o Constrúe frases con senso completo
- o Escribe pequenos relatos con sentido.

**- *Numeración:***

- o **Le e escribe números ata ....**

- o Establece correspondencias grafía/cantidade
- o Coñece o anterior e posterior dun número
- o Fai series ascendentes descendentes
- o Diferencia unidades, decenas e centenas.

***-Operacións:***

- o Coñece as operacións básicas traballadas.
- o Realiza operacións colocando os termos correctamente
- o Coñece a táboa.
- o Ten o concepto de reparto
- o Realiza cálculos mentais

***-Resolución de problemas***

- o Resolve problemas coas operacións traballadas.
- o Resolve problemas con operacións combinadas.
- o Utiliza algunha estratexia para resolvelos.

***-Espacio/Tempo:***

- o Identifica as posicións dos obxectos en relación a si mesmo.
- o Identifica as posicións dos obxectos en relación a outra referencia.
- o Completa simetrías sinxelas.
- o Coñece: días da semana; as estacións; os meses do ano.

En función dos datos observados establecerase a oportuna previsión de reforzos educativos ou, se é o caso, de actividades de ampliación.

# 11- ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E OS REFORZOS PARA LOGRAR A DITA RECUPERACIÓN.

O reforzo educativo é unha medida ordinaria de atención á diversidade que afecta a elementos non prescritivos do currículo, é dicir, á secuencia de contidos, ás formas e instrumentos de avaliación, á organización da aula, aos agrupamentos de alumnos e a todo aquilo incluído dentro do ámbito da metodoloxía. Por tanto, os **casos que requiran medidas de reforzo puntuais**, serán levadas a cabo polo profesor ben a nivel grupal ou ben a a nivel individual dentro do contexto da clase e reflectiranse nas respectivas **programacións de aula**.

O Departamento de Orientación asesorará ao profesorado indicando distintas medidas metodolóxicas de intervención, así como facilitando os recursos materiais necesarios.

No caso de tratarse dun reforzo educativo no que se **precisen mestras ou mestres de apoio**, escollerase a modalidade que máis conveña en cada caso particular, e contarase coa autorización escrita dos pais. Se se precisara unha atención individualizada fóra da aula deberase cubrir a autorización para tal termo.

En calquera caso, a nosa acción estará rexida polos principios seguintes:

- o Contactos permanentes co profesorado de apoio (Orientadora, PTs,ALs) para o alumnado con necesidade específica de apoio educativo.
- o Colaboración nas actividades propostas polos especialistas do Departamento de Orientación.
- o Reforzo e atención individualizada a este alumnado, na medida das posibilidades, dentro e fóra da aula e en colaboración coa familia facilitando

material específico.

- o Favorecer a comunicación entre os alumnos procedentes de distintas culturas, nacionalidades e o grupo-clase.
- o Favorecer o respecto polas diferenzas individuais buscando a integración de todo o alumnado especialmente aquel que se considere máis rexeitado.
- o Emprego dunha metodoloxía que respecte os distintos ritmos e niveis de aprendizaxe.
- o Facilitarlle a este alumnado o material e actividades específicas para a consecución dos obxectivos propostos para o seu nivel.

## **12- METODOLOXÍA DIDÁCTICA COMÚN ÁS ÁREAS DO TERCEIRO NIVEL**

O obxectivo principal da nosa acción didáctica será que as nenas e nenos adquiren aprendizaxes que son básicas para a vida; é dicir, que sexan capaces de aplicar o que aprenderon a situacións novas que atoparán en situación cotiás e que non coinciden exactamente coas formulacións ou contextos que estudaron. Así pois, o eixe central será o desenvolvemento das competencias básicas que se concreta de maneira especial nos seguintes aspectos: impulsar o nivel de desenvolvemento do alumno e o desenvolvemento de competencias básicas, favorecer a transferencia entre os contidos e estimular a cooperación. Para iso teranse en conta os seguintes principios comúns a todas as áreas:

### ***Considerar o nivel de capacidade do alumno e estimular novos niveis de capacidade***

Este principio esixe considerar os trazos psicolóxicos xerais característicos dun grupo de idade e, tamén, os coñecementos que os alumnos construíron con anterioridade e que condicionan a asimilación dos novos contidos. A investigación psicopedagóxica desenvolvida neste terreo demostrou que as capacidades características do pensamento lóxico concreto

maniféstanse de maneira moi diferente dependendo dos coñecementos previos de que parten os alumnos.

Por iso, o estímulo ao desenvolvemento do alumno esixe compaxinar o sentido ou significación psicolóxica e epistemolóxica. Trátase de harmonizar o nivel de capacidade, os coñecementos básicos e a estrutura lóxica da disciplina. Para iso, será necesario que os contidos sexan relevantes e se presenten organizados.

### ***Promover o desenvolvemento de competencias básicas e específicas***

Nunha sociedade en que os coñecementos se atopan en permanente transformación, o mellor legado que podemos dar aos alumnos é o da transmisión dos mecanismos necesarios que lles permitan integrarse eficaz e construtivamente na sociedade en que viven para que, finalmente, incluso poidan cooperar de maneira persoal nesas transformacións.

Os currículos actuais, aínda destacando a vertente conceptual nos contidos, subliñan nos obxectivos xerais da etapa, nos obxectivos das áreas e nos criterios de avaliación, a importancia da adquisición de ferramentas de traballo (análise, esquemas, busca e selección de información significativa, etc.) que vaian articulando estratexias de aprendizaxe autónoma. Isto materializa unha das dimensións da educación vinculadas ao desenvolvemento da función titorial e orientadora a través da docencia: ensinar a pensar e traballar, e ensinar a emprender, mostrar iniciativas e decidir.

En definitiva, as competencias van constituír un referente de capacidade nos alumnos para saber facer, para obrar; é por iso que foron concretadas nas distintas áreas e configurarán un dos eixes esenciais para guiar o proceso de ensino-aprendizaxe e o proceso avaliador.

### ***Estimular a transferencia e as conexións entre os contidos por medio do enfoque globalizador***

Na educación primaria, é a área a forma básica de estruturación dos contidos. Esta forma de organización curricular facilita o seu tratamento

rigoroso e contribúe ao desenvolvemento da capacidade de análise dos alumnos. Non obstante, a fragmentación do coñecemento pode dificultar a súa comprensión e aplicación práctica. Debido a isto, é conveniente mostrar os contidos relacionados desde unha perspectiva e enfoque globalizador. Isto pode facerse *tomando como referente o desenvolvemento das competencias básicas ás que xa aludimos*; tamén e máis concretamente, por medio dos contidos comúns-transversais, construíndo conceptos claves comúns e subliñando o sentido dalgunhas técnicas de traballo que permitan solucións conxuntas a certos problemas de coñecemento.

### ***Contribuír ao establecemento dun clima de aceptación mutua e de cooperación***

Investigacións sobre a aprendizaxe subliñan o papel do medio sacionatural, cultural e escolar no desenvolvemento dos alumnos. Neste proceso, o labor do docente como mediador entre os contidos e a actividade do alumno é esencial. A interacción entre alumnos inflúe decisivamente no proceso de socialización, na relativización de puntos de vista, no incremento das aspiracións e do rendemento académico.

Por tanto, a metodoloxía didáctica das diferentes áreas do segundo ciclo, basearase nos principios de intervención educativa xa sinalados e que sintetizamos e concretamos da seguinte forma:

- a) Diseñaranse experiencias de ensino-aprendizaxe orientadas a crear e manter un clima de aceptación mutua e de cooperación, promovendo a organización de equipos de traballo e a distribución de tarefas e responsabilidades entre eles. Pártese do nivel de desenvolvemento do alumno, nos seus distintos aspectos, para construír, a partir de aí, outras aprendizaxes que favorezan e melloren ese nivel de desenvolvemento.
- b) Sublíñase a necesidade de estimular o desenvolvemento de capacidades xerais e de competencias básicas e específicas por medio do traballo das áreas.
- c) Dáse prioridade á **comprensión** dos contidos que se traballan fronte á súa **aprendizaxe mecánica**.



- d) Propíciense oportunidades para poñer en práctica os novos coñecementos, de modo que o alumno poida comprobar o **interese** e a **utilidade** do aprendido.
- e) Foméntase a **reflexión persoal** sobre o realizado e a elaboración de conclusións con respecto ao que se aprendeu, de modo que o alumno poida analizar o seu progreso respecto aos seus coñecementos.

Todos estes principios teñen como finalidade que os alumnos sexan, gradualmente, capaces de **aprender de forma autónoma**.

## **13- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.**

Para poder dar resposta ás necesidades de todo o alumnado plantéxanse unha serie de medidas en función dos seguintes principios:

1. Atención individualizada: establecendo actividades curtas e variadas; favorecendo o traballo en grupo; reservando tempos para a corrección do traballo...
2. Prevención das dificultades de aprendizaxe: partindo sempre de coñecementos previos e establecendo actividades de reforzo e ampliación, tanto en formato papel coma dixital.
3. Mecanismos de reforzo ante as dificultades detectadas: contando coa implicación familiar, e, cando sexa necesario, co departamento de orientación do centro quen, xunto co profesorado do alumno, establecerá as medidas organizativas correctoras. Neste senso, e tendo en conta os datos de cursos anteriores e da avaliación inicial, o alumnado de segundo ciclo que necesitará reforzo fóra da aula é o seguinte.

## 14- ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

Tendo en conta o Proxecto lector aprobado polo centro, adicaranse 25 minutos despois do recreo á **“hora de ler”**. Asemade, cada clase reservará unha **sesión semanal** para o traballo na biblioteca escolar, integrada na rede de centros do PLAMBE.

Cunha periodicidade semanal, rularán as **mochilas viaxeiras** entre as familias do noso alumnado . Por outra banda, será obrigatoria a **lectura dun libro por trimestre** cun pequeno traballo sobre o mesmo.

